

EES-viðbætur

við Stjórnartíðindi EB

ISSN 1022-9337

Nr. 43

4. árgangur

13.10.1997

I EES-STOFNANIR

1. EES-ráðið
2. Sameiginlega EES-nefndin
3. Sameiginlega EES-þingmannanefndin
4. Ráðgjafarnefnd EES

II EFTA-STOFNANIR

1. Fastanefnd EFTA-ríkjanna
2. Eftirlitsstofnun EFTA

97/EES/43/01 Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 120/97/COL frá 24. apríl 1997
um málsmeðferð samkvæmt 53. gr. EES-samningsins í máli nr. COM 020.0099 - NSF 1

97/EES/43/02 Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 121/97/COL frá 24. apríl 1997
um málsmeðferð samkvæmt 53. gr. EES-samningsins í máli nr. COM 020.0130 - TFB 21

3. EFTA-dómstóllinn

III EB-STOFNANIR

1. Ráðið
2. Framkvæmdastjórnin

97/EES/43/03 Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram
(Mál nr. IV/M.1018 - GE Capital/Woodchester) 33

97/EES/43/04 Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram
(Mál nr. IV/M.998 - OBS! Danmark) 34

97/EES/43/05 Samrunareglugerðin gildir ekki um tilkynnta aðgerð
(Mál nr. IV/M.979 - Preussag/Voest Alpine) 34

97/EES/43/06 Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram
(Mál nr. IV/M.988 - Maersk DFDS Travel) 35

97/EES/43/07	Engin andstaða gegn tilkynntri samfylkingu (Mál nr. IV/M.885 - Merck/Rhône-Poulenc - Merial)	36
97/EES/43/08	Engin andstaða gegn tilkynntri samfylkingu fyrirtækja (Mál nr. IV/M.923 - Deutsche Bank/Dresdner Bank/ESG)	36
97/EES/43/09	Samrunareglugerðin gildir ekki um tilkynnta aðgerð (Mál nr. IV/M.897 - Stinnes/Haniel Reederei)	37
97/EES/43/10	Afturköllun á tilkynningu um samfylkingu fyrirtækja (Mál nr. IV/M.974 - Bertelsmann/Burda-HOS T)	37
97/EES/43/11	Heimild fyrir ríkisaðstoð samkvæmt 92. og 93. gr. EB-sáttmálans Mál sem framkvæmdastjórnin andmælir ekki	37
97/EES/43/12	Auglýsing samkvæmt 3. mgr. 19. gr. reglugerðar ráðsins nr. 17/62 um tilkynningu í máli nr. IV/35.079/F3 - Whitbread	38
97/EES/43/13	Tilkynning um tvö fyrirtæki um sameiginlegt verkefni (Mál nr. IV/36.581-TD og IV/36.592-Cégétel)	39
97/EES/43/14	Álit ráðgjafarnefndarinnar um samfylkingu fyrirtækja frá 41. fundi hennar 13. nóvember 1996 um fyrstu drög að ákvörðun í máli IV/M.774 - Saint-Gobain/Wacker Chemie/NOM	39
97/EES/43/15	Auglýst eftir umsóknum vegna uppsetningar á neti fyrir aðila að OPET-netinu í löndum Mið-Evrópu, innan ramma sérstöku áætlunarinnar um rannsóknir og tækniþróun, þar með taldar tilraunir, á öðru sviði en kjarnorku, og sérstöku áætlunarinnar um rannsóknir og tækniþróun, þar með taldar tilraunir, á sviði samvinnu við þriðju lönd og alþjóðastofnanir (1994-1998).	40
97/EES/43/16	Orðsending framkvæmdastjórnarinnar til aðildarríkjanna samkvæmt 1. mgr. 93. gr. EB-sáttmálans um beitingu 92. og 93. gr. sáttmálans um útflutningslánatryggingu til skamms tíma	40
97/EES/43/17	Reglur um upplýsingaskipti – tæknilegar reglugerðir	41

3. Dómstóllinn

EFTA-STOFNANIR

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA

ÁKVÖRÐUN EFTIRLITSSTOFNUNAR EFTA NR. 120/97/COL 97/EES/43/01
frá 24. apríl 1997

um málsmeðferð samkvæmt 53. gr. EES-samningsins
í máli COM 020.0099 - NSF

(eingöngu fullgild á ensku og norsku)

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA HEFUR,

með hliðsjón af samningnum um Evrópska efnahagssvæðið (EES-samningurinn), einkum 1. gr. í bókun 21,

með hliðsjón af II. kafla í bókun 4 við samninginn milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls (samningurinn um eftirlitsstofnun og dómstól), einkum 1. mgr. 3. gr.,

með hliðsjón af beiðni um að mótmælum verði ekki hreyft og tilkynningu í því skyni að fá undanþágu sem Norges Skogeierforbund lagði fram samkvæmt 2. og 5. gr. II. kafla í bókun 4 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól,

með hliðsjón af ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA frá 3. júlí 1996 um að taka þetta mál til formlegrar meðferðar,

eftir að hafa veitt viðkomandi fyrirtækjum, sem og öðrum einstaklingum eða lögaðilum sem eiga nægilegra hagsmuna að gæta, tækifæri til að skýra frá sjónarmiðum sínum varðandi mótmælin sem Eftirlitsstofnun EFTA setti fram í formlegum mótmælum 3. júlí 1996 í samræmi við ákvæði 1. og 2. mgr. 19. gr. í II. kafla í bókun 4 og IV. kafla sömu bókunar við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól,

að höfðu samráði við ráðgjafarnefndina um samkeppnishömlur og yfirburðastöðu,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

I. Málsvæði

1. Tilkynningin

1. Þann 18. júlí 1994 barst Eftirlitsstofnun EFTA tilkynning frá Norges Skogeierforbund (samtök skógareigenda í Noregi, hér á eftir skammstafað NSF), þar sem farið er fram á að mótmælum verði ekki hreyft eða undanþága veitt frá 53. gr. EES-samningsins vegna eftirtalinnna samninga⁽¹⁾:
  1. Samþykktir NSF⁽²⁾
  2. Staðlaðar samþykktir svæðafélaga skógareigenda⁽³⁾
  3. Staðlaðar samþykktir staðardeilda skógareigenda⁽⁴⁾
  4. Rammasamningur um verðsamráð vegna viðar til trjákvóðugerðar milli NSF og Treforedlingsindustriens Servicekontor (þjónustuskrifstofa timburvinnsluiðnaðarins, hér á eftir skammstafað TFS)⁽⁵⁾
  5. Verðsamningur fyrir tímabilið 1. janúar 1994 - 31. desember 1994 milli NSF og Treforedlingsindustriens Bransjeforening (samtök timburvinnslufyrirtækja, hér á eftir skammstafað TFB)⁽⁶⁾
2. Í framhaldi lögðu NSF-samtökin fram eftirfarandi ákvarðanir og samninga sem koma í stað rammasamningsins sem um getur í 4. lið hér að framan:
  6. Leiðbeiningar um samningaviðræður í framtíðinni vegna viðar til trjákvóðugerðar⁽⁷⁾
  7. Ákvörðun NSF-samtakanna um samningaviðræður vegna viðar til trjákvóðugerðar fyrir árið 1995⁽⁸⁾
  8. Samningur um verðsamráð milli NSF og TFB um við til trjákvóðugerðar fyrir árið 1995⁽⁹⁾
  9. Rammasamningur um verðsamráð um við til trjákvóðugerðar milli NSF og TFB⁽¹⁰⁾
3. Að lokum voru í tilkynningunni upplýsingar um samning milli NSF og TFS um umboðslaun sem greiða ber NSF og svæðafélögum skógareigenda í NSF, hér á eftir vísað til sem umboðslaunsamningsins⁽¹¹⁾.
4. Ákvarðanirnar og samningar um verðsamráð og annað samstarf milli NSF og kaupenda trjábola til iðnaðarnota, þ.e. 4. til 9. liður hér að framan sem og umboðslaunasamningurinn eru teknir til meðferðar í tveimur aðskildum málum (COM 020.0131 - NSF + TFB I og COM 020.0132 - NSF + TFB II). Þessi ákvörðun varðar því eingöngu skipulagningu NSF og tilheyrandi deilda og félaga (1. til 3. liður hér að framan), hér á eftir kallað NSF-kerfið.

2. NSF-kerfið

5. NSF-kerfið er byggt upp sem samvinnufyrirtæki. Einstakir skógareigendur eru meðlimir í staðardeildum og allar staðardeildir á tilteknu svæði eru í svæðafélagi. Sem meðlimur í staðardeild er skógareigandi sjálfkrafa meðlimur í svæðafélaginu og aðalsamtökunum NSF. Í NSF aftur á móti eru einstakir meðlimir, staðardeildir og svæðafélög og NSF er sameiginleg samhæfingarstofnun fyrir meðlimi sína og starfsemi svæðafélaganna.
6. Um 57 000 skógareigendur, flestir litlir birgjar, eru í 446 staðardeildum. Atvinnustarfsemi flestra þessara skógareigenda er hins vegar stjórnað af svæðafélaginu. Í NSF eru 19 slík svæðafélög, sem ná til alls Noregs.

⁽¹⁾ Tilkynningin tekur einnig til verðsamninga fyrir sögunarvið milli staðbundinna svæðafélaga skógareigenda og staðarkaupenda, eins og skýrt er með dæmum í verðsamningi fyrir sögunarvið af barrtrjám í Nordenfjells dagsetnum 21. desember 1993. Í þessari ákvörðun er ekki fjallað um þessa samninga.

⁽²⁾ Vedtekter for Norges Skogeierforbund.

⁽³⁾ Normalvedtekter for skogeierforeningar.

⁽⁴⁾ Normalvedtekter for skogeierlag.

⁽⁵⁾ Rammeavtale om prisforhandlingsordning for massevirke av bartre.

⁽⁶⁾ Prisavtale for massevirke av bartre for perioden 1. januar 1994 - 31. desember 1994.

⁽⁷⁾ Retningslinjer for framtidige massevirkeforhandlinger.

⁽⁸⁾ Vedtak om massevirkeforhandlinger 1995.

⁽⁹⁾ Avtale om prisforhandlingsordning for massevirke av bartre for 1995.

⁽¹⁰⁾ Rammeavtale om omsetningsordning for massevirke av bartre.

⁽¹¹⁾ Provisjonsavtale.

7. Í samþykktum NSF, svæðafélaganna og staðardeildanna eru rammaákvæði um starfsemi NSF sem og réttindi og skyldur meðlima samtakanna. Tilgangur NSF, samkvæmt samþykktunum, er að vernda fjárhagslega hagsmuni skógareigenda með því að vinna að sem bestum hugsanlegum verðum og markaðsskilyrðum fyrir skógræktarvörur, tryggja sem besta markaðssetningu á slíkum vörum og ef nauðsyn krefur stýra markaðinum með skipulagsaðgerðum⁽¹²⁾. NSF ber einnig að vinna að stefnu í skórártarmálum sem endurspeglar hagsmuni félaga og eflir skilning á skógrækt og þróun hennar. Þessum markmiðum skal náð með samstarfi félaga. Að auki ber að leggja áherslu á að samræma hagsmuni eigenda í skógariðnaði og stuðla að þróun sem tryggir hæsta hugsanlegt verð fyrir trjábol.
8. Meðlimur ber skylda til að hlíta ákvörðunum eða aðgerðum sem NSF og tilheyrandi félög og deildir samþykkja⁽¹³⁾. Misbrestur á að farið sé að slíkri ákvörðun eða ákvæðum í samþykktum getur leitt til brottrekstrar úr félaginu⁽¹⁴⁾. Ennfremur hafa skógareigendur rétt og skyldur til að selja allt söluhæft timbur í gegnum svæðafélagið sem þeir tilheyra⁽¹⁵⁾. Meðlimur getur sagt sig úr NSF með þriggja mánaða skriflegum fyrirvara, en án þess að geta gert kröfu til eigna samtakanna⁽¹⁶⁾. Samkvæmt NSF getur meðlimur sagt sig úr NSF og gengið í samtökin aftur sér að kostnaðarlausu.
9. NSF ber aftur á móti að koma fram fyrir hönd meðlima sinna í allsherjarsamningaviðræðum um verð og afhendingarskilmála. Stjórn NSF eða nefnd skipuð af stjórninni annast slíka samninga. Á sama hátt getur stjórnin samið við timburkaupendur um magn timburs til afhendingar og fyrirskipað svæðafélögum að ákveða magnskiptingu sín á milli⁽¹⁷⁾. Aðrar bindandi ráðstafanir sem NSF eða svæðafélögum skógareigenda er heimilt að gera felast í því að hrinda í framkvæmd markaðsaðgerðum, svo sem að stýra skógarhöggi og verðjöfnun⁽¹⁸⁾, og að tryggja fjárhagsaðstoð til eins eða fleiri svæðafélaga frá öðrum svæðafélögum ef skyndilegar og miklar breytingar verða á markaðinum⁽¹⁹⁾.

3. Framleiðsluvaran

10. Grundvallareiginleiki timburs er mjög langur framleiðslutími frá því að græðlingur er gróðursettur þar til arðbært er að höggva hann. Á Norðurlöndunum geta liðið allt að 70 til 100 ár áður en tré verður nothæfur sögunarviður. Að meginreglu aukast gæði og þar með verðmæti skógarins, að vissu marki, með tímanum. Því getur einstaka skógareigandi alla jafna „geymt“ trjábol á rót án þess að stofna verðmæti hans í hættu.
11. Árlegt skógarhögg í Noregi nemur um 10 til 12 milljónum m³. Árlegur skógarvöxtur er metinn á um 18 milljónir m³. Trjábolir sem eru höggðir eru aðallega greni (77 %) og fura (20 %). Uppskera lauftrjáa, aðallega birkis, nemur einungis u.þ.b. 3 % af heildaruppskeru.
12. Unnt er að lýsa trjábol sem hálfunninni vöru sem er notuð til að framleiða vörur úr timbri, svo sem trjákvöðu, pappír, pappa og sögunarvið. Besti hluti trjábols af hæfilegri stærð er aðallega seldur sem sögunarviður til sögunarmyllna og timburiðnaðarins (hér á eftir kallað sögunarmyllur), en afgangurinn er aðallega seldur sem viður til trjákvöðugerðar til pappírs- og trjákvöðuiðnaðarins. Minni hluti af trjábolnum er notaður til upphitunar, oft til einkanota. Af heildaruppskeru sem nemur árlega 10 til 12 milljónum m³ eru að jafnaði 8 til 9 milljónir m³ seldar til skógariðnaðarins sem viður til trjákvöðugerðar eða sem sögunarviður.

⁽¹²⁾ 2. gr. samþykkt NSF og 4. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga og staðardeilda skógareigenda.

⁽¹³⁾ 5. gr. samþykkt NSF og 4. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga og staðardeilda skógareigenda.

⁽¹⁴⁾ 21. gr. samþykkt NSF og 4. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga.

⁽¹⁵⁾ 4. gr. samþykkt NSF og 4. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga og staðardeilda skógareigenda.

⁽¹⁶⁾ 20. gr. samþykkt NSF, 15. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga skógareigenda og 11. gr. staðlaðra samþykkt fyrir staðardeildir skógareigenda.

⁽¹⁷⁾ 6. gr. samþykkt NSF.

⁽¹⁸⁾ 7. gr. samþykkt NSF og 5. gr. staðlaðra samþykkt svæðafélaga skógareigenda.

⁽¹⁹⁾ 8. gr. samþykkt NSF. Þessi klausa fól áður í sér ákvæði um að leggja gjöld á meðlimi til að fjármagna markaðsaðgerðir. Því var breytt á ársfundi NSF 2. júní 1995.

Tafla 1. Heildaruppskera timburs í Noregi (1000 m³)(²⁰)

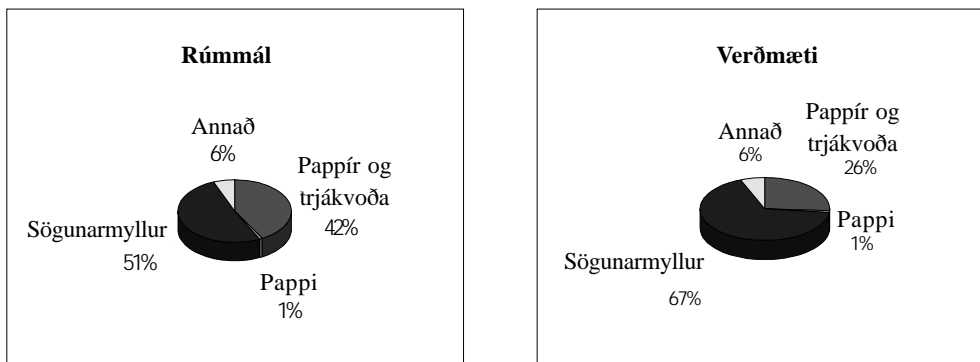
	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95
Sögunarviður	5 000	4 800	4 400	4 900	4 200	5 562
Viður til trjá- kvoðugerðar	5 500	4 600	4 500	4 200	3 800	3 974
<i>Samanlagt</i>	<i>10 500</i>	<i>9 400</i>	<i>8 900</i>	<i>9 100</i>	<i>8 000</i>	<i>9 536</i>
Eldiviður o.s.frv.	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300

13. Magn sögunarviðar sem fæst af tilteknu skógarsvæði er mjög mismunandi eða frá 30 til 80% miðað við gæði og tegund skógarins. Fyrir utan gæðamun hefur breytilegur verðmunur á viði til trjákvøðugerðar og sögunarviði einnig áhrif á í hvaða flokki timbrið er selt.
14. Við framleiðslu á sögunarviði fellur sag til sem aukaafurð. Sagið er notað með trjákvøðu til framleiðslu á pappír og viðarmauki. Talið er að 35 til 38% af öllum sögunarvið, reiknað í rúmtaki, falli til sem sag í sögunarmyllunum. Sag er selt pappírs- og trjákvøðuiðnaðinum, annaðhvort beint eða í skiptum fyrir sögunarvið. Vegna þess magns sem um er að ræða er verslun með sag talin skipta sköpum um aðsemi sögunarmyllna.
15. Höggvinn trjábólur er vara sem lögunar sinnar vegna er erfitt að meðhöndla og er mikil að ummáli miðað við verð. Kostnaður vegna uppskeru og flutninga er tiltölulega mikill og krefst sérhæfðs tækjabúnaðar. Meðalflutningskostnaður er talinn vera 25% af heildarkostnaði fyrir bæði sögunarvið og við til trjákvøðugerðar. Gæði trjábola fer fyrst og fremst eftir gæðum nytjaskógarins. Þar sem gæði þeirra minnka hins vegar fljótt eftir högg er ferskleiki einnig mikilvæg viðmiðun. Samkvæmt NSF eru hollustuhættir og tilgreining á uppruna auk þess æ mikilvægari atriði við gæðamat.

4. Markaðurinn

16. Norskar hagtölur sýna að 1993/94 voru 8,5 milljónir m³ trjábola höggnaðar til iðnaðarnota í Noregi, að brúttóvirði 2,5 milljarðar NOK. Einkum vegna minnkandi skógarhögggs lækkaði verðmætið jafnt og þétt úr 3,8 milljörðum NOK 1989/90. Samsvarandi út- og innflutningsverðmæti árið 1994 var annars vegar 121 og hins vegar 657 milljónir NOK. Samkvæmt NSF var heildaruppskera timburs í Noregi sem selt var til iðnaðarins árin 1989 og 1991 tæplega 5% af samsvarandi heildaruppskeru á Evrópska efnahagssvæðinu.
17. Eins og fram kemur á mynd 1 eru að meðaltali um 50% af höggnum trjábólum seld sögunarmyllum og aðeins minna til pappírs- og trjákvøðuiðnaðarins. Þar sem hærra verð fæst fyrir sögunarvið, myndar hann um það bil tvo þriðju af tekjum skógareigenda. Flokkurinn „annað“ tekur til iðnaðar með fúavarið timbur, húsgagnaframleiðslu, o.s.frv. og útflutnings.

Mynd 1. Höggvið timbur til sölu eftir kaupendum 1993/94(²¹)

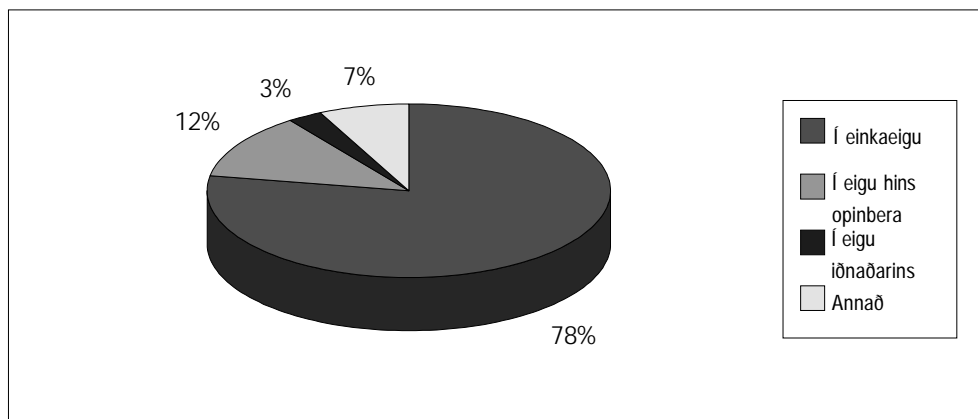
(²⁰) Heimild: NSF.

(²¹) Höggvið timbur 1993/94, opinberar norskar hagskýrslur.

4.1. Timbursalar

18. Meginhluti skóglendis í Noregi er í einkaeigu um það bil 126 000 skógareigenda. Um 75 % þeirra eru einnig bændur. Smærri hluti er í eigu hins opinbera, aðallega ríkisfyrirtækisins Statsskog og einstakra sveitarfélaga en hlutur skógariðnaðarins er óverulegur. Eignarfyrirkomulagið er sýnt á skýringarmynd hér á eftir.

Mynd 2. Eignarfyrirkomulag (prósenta af samanlögðum skógarsvæðum)⁽²²⁾

4.1.1. NSF

19. 57 000 skógareigendur í NSF-kerfinu standa að jafnaði undir um 75% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggðir í Noregi. Hlutur NSF í birgðunum er breytilegur, á bilinu 60 til 65% í austurhluta Noregs og upp í 80 til 95% annars staðar í landinu. Meðalsala á skógareiganda árið 1994 var 77 000 NOK. Þó ber þess að gæta að flestir meðlimanna höggva skóg sinn óreglulega - oft með nokkurra ára millibili. Heildarkaup á timbri frá meðlimum eru breytileg frá ári til árs, háð verðum og uppskeru, en undanfarið hafa þau numið um tveim milljörðum NOK á ári.
20. Ekki er hægt að meta heildarveltu fyrirtækjanna í NSF-kerfinu nákvæmlega. Hafa ber hugfast að einstaka skógareigendur hafa alla jafna megintekjur af annarri starfsemi, einkum landbúnaði. Þar sem tekjur af landbúnaði eru tekjur af viðskiptastarfsemi verður að reikna þær sem hluta af veltu einstakra meðlima í NSF. Því má ætla að heildarvelta þeirra sé verulega hærri en tveir milljarðar NOK. Hvað varðar heildarveltu svæðafélaganna ber að hafa í huga að auk þess sem þau selja timbur sem keypt er af einstaka meðlimum hafa þau einnig aukatekjur af þjónustu sem tengist skógrækt, t.d. samræmingu á skógarhöggi og flutningum og í minna mæli af iðnaðarstarfsemi. Því má ætla að ársvelta þeirra sé einnig umtalsvert meiri en tveir milljarðar NOK.
21. Auk skógræktar eiga NSF-samtökin einnig hagsmuna að gæta í iðnaðarstarfsemi, einkum í tengslum við eignarhlut svæðafélaganna í Norske Skog A.S., sem er stærsta einstaka fyrirtækið í norskum skógariðnaði með yfir 9 milljarða NOK veltu. Skógareigendasamtökin eiga um 30% hlutabréfanna (36% atkvæða) sem gerir þau að stærsta eigendahópnum í fyrirtækinu. NSF eiga þrjá fulltrúa í stjórn Norske Skog og formaður kemur samkvæmt hefð frá NSF-kerfinu. Ekkert slíkt fyrirsvar er hins vegar í Norsk Virke AS sem annast innkaup á trjábolum og sagi fyrir Norske Skog (sjá hér á eftir) og samkvæmt NSF fara öll kaup á milli samtaka skógareigenda og samstæðunnar Norske Skog eingöngu fram eins og milli skyldra aðila.
22. NSF sem slík taka ekki beinan þátt í timbursölu. Auk þess að semja við fulltrúa kaupenda í iðnaðinum um almenna söluskilmála og útbúa leiðbeiningar um frjálsa verðsamninga, veita þau meðlimum sínum upplýsinga- og ráðgjafþjónustu, móta stefnu í skógræktarmálum og annast rannsóknir á sviði skógræktar.

⁽²²⁾ Heimild: NSF.

23. Raunveruleg viðskipti eiga sér stað innan svæðanna. Þar til nýlega var dæmigert að svæðafélag annaðist viðskipti fyrir hönd einstakra meðlima. Í dag kaupir það þó timbur frá meðlimum sínum og selur það til iðnaðarins í eigin nafni. Þar með skuldbindur svæðafélagið sig til að afhenda ákveðið magn til iðnaðarins, á meðan sölusamningar sem svæðafélögin gerðu áður fyrir fólu í sér viljayfirlýsingu fremur en skuldbindingu.
24. Í reynd semja svæðafélögin við kaupendur í iðnaðinum og ganga út frá grunnverði á timbri sem selt er við veginn, sem er venjulega svipað grunnverði annarra svæðafélaga eða hópa svæðafélaga, auk viðbótar vegna skilmála sem stuðla að virðisauka fyrir kaupandann sem getur verið mismunandi milli svæðafélaganna. Slíkar viðbætur eða bónusar geta meðal annars leitt af afhendingaráætlun fyrir allt árið, aðstoð við flutninga, skuldbindingum í tengslum við magn og umboðslaunum.
25. Eftir að hafa gert samning um afhendingu, eða samhliða því, gerir svæðafélag skógareigenda einstaka samninga við meðlimi sína svo það geti uppfyllt samninginn við kaupendur á sviði iðnaðarins. Þrátt fyrir að grunnverðið sé byggt á tilboði frá iðnaðinum, kann raunverð fyrir einstaka skógareigendur að vera mismunandi, en það er einkum háð magni og uppskerutíma. Skógareigenda er frjálst að skipuleggja sjálfur skógarhögg en svæðafélaginu er heimilt að veita aðstoð í formi fjármögnunar á vélum, fyrirframgreiðslna vegna síðari afhendingar, ábyrgða til verktaka o.þ.h. Um 40% af skógarhöggi er skipulagt af svæðafélagunum sjálfum. Verktakar annast að mestu leyti flutninga og er greitt af einstökum kaupendum á sviði iðnaðar. Svæðafélag skógareigenda annast þó oft vörustýringu og getur látið álit sitt í ljós þegar kaupendur velja verktaka.

4.1.2. *Aðrir timbursalar*

26. Margir stærri skógareigenda eru meðlimir í hinum skógareigendasamtökunum, Norskog. Í dag eru um 200 meðlimir í Norskog. Þessir meðlimir standa undir um 5 til 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggðir í Noregi. Meðlimirnir eru skuldbundnir til að selja 50% trjábola sem þeir höggva í gegnum Norskog. Verð og skilmálar sem samið er um í viðskiptum milli Norskog og kaupenda á sviði iðnaðarins samsvara alla jafna þeim sem NSF semja um. Þó eru umboðslaun fyrir við til trjákvöðugerðar lægri en hjá NSF.
27. Statsskog er fyrirtæki í ríkiseigu sem heggur og selur úr skógum í eigu ríkis og kirkju. Það stendur undir um 5 til 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggðir í Noregi. Statsskog nær einnig alla jafna sömu verðum og skilmálum og NSF, en umboðslaun eru nokkuð lægri en hjá skógareigendasamtökunum tveimur.
28. Um það bil 68 000 skógareigendur, flestir mjög litlir, starfa utan skógareigendasamtaka. Margir þeirra stunda skógarhögg þó óreglulega. Til samans standa þeir undir um 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggðir í Noregi. Þeir selja ýmist hver fyrir sig til kaupenda í iðnaðinum, eða í gegnum óháða timbursala sem starfa einkum í Østfold.
29. Aðeins um 2% af timburbirgðum koma úr skógum í eigu skógariðnaðarins.

4.2. **Timburkaupendur í Noregi**

4.2.1. *Kaupendur á sagi*

30. Í Noregi eru um 600 sögunar- og hefilmyllur. Um 120 þeirra eru meðlimir í Trelastindustriens Landsforening (samtök norskra sögunarmyllna, hér á eftir skammstafað TL). Þau standa undir um 80% af heildarframleiðslu á sögunarvið. TL veita meðlimum sínum fyrst og fremst upplýsinga- og ráðgjafarþjónustu og taka ekki þátt í starfsemi meðlima sinna á markaðinum fyrir sögunarvið. Annaðhvort sjá einstaka sögunarmyllur um kaupin eða, ef um er að ræða eignarhaldstengsl, samstæður sögunarmyllna. Samkvæmt NSF standa sex stærstu samstæðurnar undir 50% af heildarkaupum.

4.2.2. Kaupendur á viði til trjákvóðugerðar

31. Árið 1993 störfuðu 17 fyrirtæki í pappírs- og trjákvóðuiðnaðinum. Allir kaupendur á viði til trjákvóðugerðar eru meðlimir í Treforedlingsindustriens Bransjeforening (samtök norskra timburvinnslufyrirtækja, hér á eftir skammstafað TFB). TFB hefur samkvæmt hefð séð um að semja um verð og önnur viðskiptakjör vegna viðar til trjákvóðugerðar og sags fyrir hönd pappírs- og trjákvóðuiðnaðarins. Innan TFB hafa meðlimirnir komið sér saman um landfræðilega markaðsskiptingu sem kveður á um frá hvaða landsvæðum fyrirtækjum eða samstæðum fyrirtækja er heimilt að kaupa við til trjákvóðugerðar á norskum markaði. Eftirlitsstofnunin hefur mótmælt þessu fyrirkomulagi í aðskildu máli (mál nr. COM 020.0130 - TFB).
32. Þrátt fyrir að nokkrar minni pappírs- og trjákvóðumyllur kaupi hver fyrir sig við til trjákvóðugerðar á viðkomandi landsvæðum fara um 90% kaupanna fram í gegnum stofnanirnar tvær sem annast kaup á viði til trjákvóðugerðar í Noregi. Norsk Virke AS er sameiginlegt innkaupafyrirtæki í eigu Norske Skog AS (91 %) og A/S Union (9 %) sem starfar aðallega í vestur og norðurhluta Noregs. Fyrirtækið kaupir nærri 60% af norskum viðarbirgðum til trjákvóðugerðar. Østfoldtømmer ANS er sameiginlegt innkaupafyrirtæki Borregard Industries Limited, M. Peterson & Søn A/S og Norske Skog Saugbruks AS, og starfar í Østfold í austurhluta Noregs. Það kaupir rúmlega 30% af norskum birgðum af viði til trjákvóðugerðar. Norsk Virke og Østfoldtømmer ber að annast öll innkaup á hráefni fyrir eigendur sína á viðkomandi landsvæðum, þar með töldu sagi frá sögunarmyllum og innfluttum vörum.

4.3. Verðlagning á timbri

33. Timbur er alla jafna selt höggvið og afhent við veginn. Kaupandinn greiðir fyrir flutninginn frá vegarbrún til iðnaðarsvæðisins, þar sem raunveruleg mæling á timbrinu fer fram. Alla jafna sjá skógareigendasmamtökin um að semja við kaupandann um verð. Meginreglan í fyrri verðsamningaviðræðum var að tryggja að verð sem iðnaðurinn greiðir fyrir sambærileg gæði timburs sem afgreitt er á þennan hátt sé hið sama alls staðar í landinu. Rökin sem liggja að baki þessarar meginreglu eru að nýta skuli alla birgðastaði í Noregi, óháð legu þeirra. Þessi meginregla felur í sér viðurkenningu á jöfnunaraðgerðum sem vega á móti óhagstæðri legu.
34. Timbur er annaðhvort selt sem sögunarviður eða viður til trjákvóðugerðar. Almennt virðist vera meiri sveigjanleiki í verðlagningu á sögunarviði, þar sem verðin endurspeglar staðbundinn mismun á framboði og eftirspurn í ríkara mæli en þegar um er að ræða við til trjákvóðugerðar.
35. Þar til um miðjan níunda áratuginn var verð á sögunarviði ákveðið í allsherjarsamningaviðræðum milli NSF og TL, sem standa undir um 80% af norskri framleiðslu sögunarmyllna. Slíkum samningum var síðan hætt og í dag eru verð aðallega ákveðin í samningum milli einstaka svæðafélags eða annars seljanda og einstakrar sögunarmyllu eða ef um er að ræða eignarhaldstengsl, samstæðu sögunarmyllna. Salan fer að takmörkuðu leyti fram á uppboði þar sem boð hæstbjóðanda ræður verði. Eftir að allsherjarsamningaviðræður voru lagðar niður hefur TL ekki lengur rétt til að semja um verð fyrir hönd meðlima sinna.
36. Þar til 1994 var grunnverð fyrir við til trjákvóðugerðar og aðrir söluskilmálar, þar með talin umboðslaun, ákveðið í allsherjarsamningaviðræðum milli NSF og TFB til eins árs í senn. Innan þessa ramma samdi svæðafélagið og einstaka kaupandi í iðnaðinum um hugsanlegar verðleiðréttingar sem grundvölluðust á staðbundnum kröfum um afhendingartíma, gæði og magn. Að umboðslaunum undanskildum voru söluaðilum utan NSF boðin sömu verð og skilmálar.
37. Vegna aukningar í eftirspurn eftir viði til trjákvóðugerðar, ásamt tiltölulega litlu skógarhöggi í Noregi og samsvarandi metinnflutningi, var ákveðið að semja svæðisbundið um verð fyrir árið 1995. Þrjú slík svæði voru stofnsett. Í hverju þeirra fóru fram sameiginlegar samningaviðræður á milli svæðafélaganna á viðkomandi svæði annars vegar og kaupenda í iðnaðinum á viðkomandi svæði hins

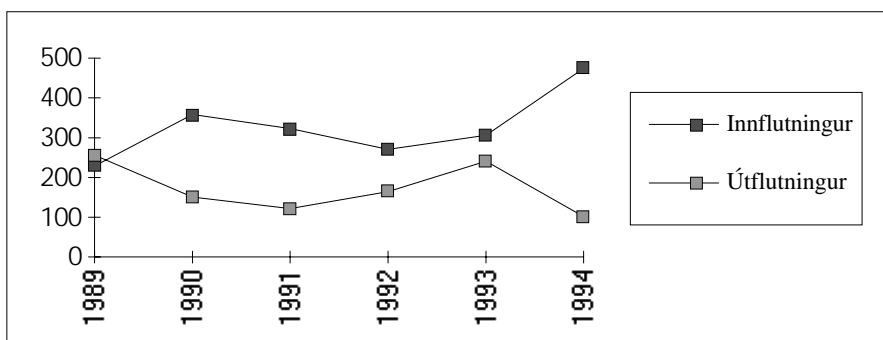
vegar. Sem grundvöll fyrir samningaviðræður svæðafélaganna samþykktu NSF leiðbeiningar sem kváðu m.a. á um að verð skyldu ekki vera breytileg vegna fjarlægðar frá iðnaðinum og að samningaviðræður skyldu vera samræmdar. Þetta leiddi til þess að grunnverð og skilmálar voru að meginreglu til þeir sömu á svæðunum þremur.

38. Verðviðræðum var enn frekar dreift árið 1996 á þann hátt að þær fóru fram við einstaka kaupendur. Með öðrum orðum ef einstakur kaupandi skipti við nokkur svæði þá sömdu viðkomandi svæðafélög sameiginlega. Ef hins vegar kaupandi skipti eingöngu við eitt svæði þá samdi viðkomandi svæðafélag eitt. Þetta leiddi til mismunandi verða og skilmála fyrir við til trjákvöðugerðar milli svæða.

4.4. Alþjóðleg viðskipti

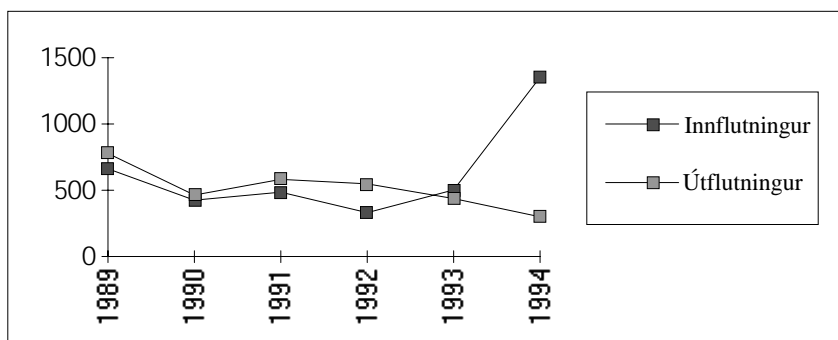
39. Timburviðskipti milli landa takmarkast af ýmsum þáttum svo sem tiltölulega háum flutningskostnaði, framboði á tegundum og gæðum, ferskleika, ólíkum reglum um mál og öðrum innlendum reglum (t.d. birkingu). Þó fara alþjóðleg viðskipti vaxandi. Ein ástæða þess er aukin notkun á viðartegundum sem vaxa hratt og eru þar með ódýrari, einkum frá löndum á suðurhveli jarðar, til framleiðslu á ólíkum tegundum af viðarvörum sem áður kröfðust timburs frá norrænum skógar svæðum. Aukið framboð á tiltölulega ódýrum barrtrjám frá Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum hefur einnig leitt til aukinna viðskipta í Norður-Evrópu. Ennfremur hefur notkun endurunnins pappírs stuðlað að því að draga úr álagi á staðbundið eða svæðisbundið timburframboð. Í Noregi virðist innflutningur fara vaxandi á meðan útflutningur er tiltölulega stöðugur eða minnkandi og frá 1994 hefur verið umtalsvert offramboð á innfluttu timbri og sagi.

Mynd 3. Út- og innflutningur á sögunarviði (1000 m³)(²³)

40. Ætla má að heildarnotkun innanlands á sögunarviði sé 4,5 - 5 milljónir m³ á ári. Innflutningur er á milli 5 til 10% af innlendu framboði. Um 90% eða 250 000 - 300 000 m³ af innfluttu timbri koma alla jafna frá Svíþjóð, einkum frá landamærasvæðunum. Árið 1994 jókst innflutningur á sögunarviði til Noregs um 50% en þá var almennur skortur á timbri í Noregi. Stór hluti þessa aukna innflutnings var frá Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum. Tölur frá NSF sýna að 80 000 m³ til viðbótar eða samtals 555 000 m³, voru fluttir inn árið 1995. Samkvæmt fulltrúum sögunarmyllnanna er erfitt að flytja inn meira magn svo einhverju nemi vegna strangari gæðakrafna og hærri flutningskostnaðar.
41. Útflutningur á sögunarviði er af svipuðum ástæðum almennt takmarkaður við nærliggjandi markaði. Samanlagður útflutningur nemur alla jafna um 100 000 til 200 000 m³ eða allt að 5% af innlendu framboði. Að undanskildu árinu 1993, þegar mjög mikið var flutt út til Tyrklands, vegna óveðurstjóns, er langmest flutt út til Svíþjóðar.

(²³) Heimild: NSF.

Mynd 4. Út- og innflutningur á viði til trjákvóðugerðar (1000 m³)(²⁴)

42. Áður nam innflutningur á viði til trjákvóðugerðar um 10% af þörfum iðnaðarins. Á árunum 1994 og 1995 nam innflutningur þó um 30%. Svigrúm til að flytja inn við viði til trjákvóðugerðar er tiltölulega mikið, þar sem norskur pappír- og trjákvóðuiðnaður hefur aðgang að höfnum og getu til að kaupa mikið magn í einu. Þannig er hægt að halda niðri flutningskostnaði á einingu, en hann er aðalhindrunin í slíkum viðskiptum. Unnt er að kaupa við til trjákvóðugerðar á alþjóðlegu dagsverði, en þó fer innflutningur aðallega fram á grundvelli árssamninga. Mest er flutt inn frá Svíþjóð en einnig er umtalsverður innflutningur frá Rússlandi, Eystrasaltsríkjunum, Þýskalandi og á tegundum sem vaxa hratt, frá Suður-Ameríku og Afríku.
43. Útflutningur á viði til trjákvóðugerðar virðist meðal annars takmarkast af landfræðilegum og staðfræðilegum skilyrðum í Noregi sem auka útgjöld í tengslum við öflun og flutning, ásamt tiltölulega háum framleiðslukostnaði og eignarfyrirkomulagi sem einkennist af litlum og mjög dreifðum bújörðum einstaka skógareigenda. Þó er nokkur útflutningur til nágrannalandanna, einkum Svíþjóðar sem nemur um 300 000 til 500 000 m³.
44. Samkvæmt NSF fylgir þróun á breytilegu verði (relative price) á viði til trjákvóðugerðar sama mynstri í öllum heiminum, að minnsta kosti Skandinavíu, Þýskalandi og Frakklandi. Hins vegar virðist, samkvæmt opinberum hagskýrslum(²⁵), vera mikill munur á raunverði (absolute price) bæði á viði til trjákvóðugerðar og jafnvel enn meiri á sögunarviði milli Noregs og annarra landa. Hagtölur frá NSF sýna að verðmunur er tiltölulega minni milli Noregs og annarra norræna landa, alla jafna milli 5 til 25% á ákveðnum tegundum af viði til trjákvóðugerðar og sögunarviði síðastliðin fimm ár. Þó er mjög erfitt að gera samanburð milli ólíkra landa á þróun á breytilegu verði eða raunverði meðal annars vegna mismunar á innbyrðis hlutfalli tegunda og gæða trjábola, gjaldeyrissveiflna, söluskilyrða (t.d. selt við veginn, c.i.f., á rót), innlendra mælikerfa, staðbundinna verðbreytinga innanlands og aðgengis að áreiðanlegum hagskýrslum um verð. Í ljósi þessa er ekki hægt að komast að endanlegri niðurstöðu um verð og verðþróun í Noregi í samanburði við önnur lönd.
45. Mismunandi vörur framleiddar úr viði til trjákvóðugerðar og sögunarviði eru fluttar út í stórum stíl. Umtalsverð viðskipti eru með slíkar vörur innan EES. Þannig nam útflutningsverðmæti á pappír og pappa frá Noregi til annarra EES-ríkja 5,9 milljörðum NOK(²⁶) árið 1994. Verðin á mörgum þessum fullunnu eða háfunnu vörum úr timbri virðast ráðast á alþjóðavettvangi.

II. Lagalegar forsendur

46. Í kjölfar formlegra mótmæla hafa NSF á fundum með fulltrúum frá Eftirlitsstofnun EFTA og í skriflegum athugasemdum bent á margar hugsanlegar breytingar á samþykktum NSF, svæðafélaga skógareigenda og staðardeilda í því skyni að finna lausn sem gerði eftirlitsstofnuninni kleift að komast að jákvæðri niðurstöðu í málinu. Eftirlitsstofnunin hefur metið þessar hugsanlegu breytingar og gert athugasemdir við þær.

(²⁴) Heimild: NSF.

(²⁵) Sjá m.a. „Verð á skógarafurðum 1992-94” Timber Bulletin Vol XLVIII (1995), nr. 1.

(²⁶) Heimild: Opinberar norskar hagskýrslur.

47. Þrátt fyrir að tillagðar breytingar hefðu í för með sér að verulegum hluta hafta á samkeppni, sem bent er á í formlegu mótmælunum, yrði aflétt, telur eftirlitsstofnunin eigi að síður að þær takmarkanir sem enn eru fyrir hendi séu slíkar að ekki sé unnt að komast að jákvæðri niðurstöðu í málinu. Ennfremur hafa engar raunverulegar breytingar verið gerðar á samþykktunum eða þær tilkynntar eftirlitsstofnuninni.
48. Það sem í raun ber að meta í þessu máli er því beiðnin um að mótmælum verði ekki hreyft eða að undanþága sé veitt frá 53. gr. EES-samningsins vegna samþykktanna eins og þær voru tilkynntar, þ.e. eins og um getur í 1. til 3. lið í 1. mgr.

1. 1. mgr. 53. gr.

49. Samkvæmt 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins eru bannaðir allir samningar milli fyrirtækja, ákvarðanir samtaka fyrirtækja og samstilltar aðgerðir sem geta haft áhrif á viðskipti milli samningsaðila og hafa að markmiði eða af þeim leiðir að komið sé í veg fyrir samkeppni, eða henni raskað á EES-svæðinu.

1.1. Almenn beiting 1. mgr. 53. gr. gagnvart tilkynntu samningunum

50. Af a-lið 3. mgr. 8. gr. leiðir að ákvæði EES-samningsins gilda um timbur. Þar af leiðandi gilda samkeppnisreglurnar í EES-samningnum um tilkynntu samningana.
51. Hugtakið „fyrirtæki“ í 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins tekur til sérhvers lögaðila eða einstaklings í atvinnustarfsemi. Skógareigendur sem eru meðlimir í NSF eru lögaðilar eða einstaklingar sem eiga í viðskiptum og teljast því vera fyrirtæki í skilningi 1. mgr. 53. gr. NSF, svæðafélög skógareigenda og staðardeildir eru því samtök fyrirtækja og fyrirtæki í sjálfu sér að svo miklu leyti sem þau eiga í viðskiptum. Því verður að telja að tilkynntar samþykktir NSF, svæðafélags skógareigenda og staðardeilda séu samningar milli meðlima eða ákvarðanir samtakanna.

1.2. Skilgreining á viðkomandi markaði

1.2.1. Vörumarkaðurinn

52. Timbur sem er keypt og selt í gegnum NSF-kerfið er annaðhvort viður til trjákvóðugerðar eða sögunarviður. Þegar viðkomandi vörumarkaður er skilgreindur er nauðsynlegt að taka ekki eingöngu mið af almennum eiginleikum og fyrirhugaðri notkun viðkomandi vara heldur einnig beitingu samkeppnisreglna gagnvart þeim.
53. Verulegur munur er á gæðum viðar til trjákvóðugerðar og sögunarviðar, bæði hvað varðar eðlisræna eiginleika og verðlagningu. Þessar vörur eru ætlaðar til mismunandi nota. Ennfremur eru samkeppnisskilyrði í viðskiptum með þessar vörur greinilega ekki þau sömu, meðal annars vegna mismunandi fjölda kaupenda, innflutningsmagns og verðsamræmingar. Þrátt fyrir að finna megi ýmislegt sameiginlegt, háð breytilegum verðum og gæðakröfum kaupenda á tilteknum tímapunkti má halda því fram að sögunarviður og viður til trjákvóðugerðar tilheyri tveimur ólíkum mörkuðum. Sú staðreynd að mikilvægustu markaðsaðilarnir í timburviðskiptum, þ.m.t. NSF, greina á milli markaðar með sögunarvið og markaðar með við til trjákvóðugerðar styður þessa niðurstöðu.
54. Einnig verður að meta hvort nauðsynlegt sé að skipta mörkuðum fyrir við til trjákvóðugerðar og sögunarvið enn frekar. Notendur geta yfirleitt ekki skipt á ólíkum tegundum eða mismunandi gæðum viðar til trjákvóðugerðar og sags, að hluta til vegna mismunandi verðs og að hluta til af tæknilegum ástæðum. Þó eru nokkrir mikilvægir viðskiptaskilmálar, svo sem flutningsskilmálar og reglur um mælingar, eins á þessum mörkuðum. Ennfremur eru það aðallega sömu kaupendur og sömu seljendur sem ákveða verð og önnur viðskiptakjör bæði á markaðinum fyrir við til trjákvóðugerðar og fyrir sögunarvið. Við mat á áhrifum gildandi samninga á samkeppni nægir því að vísa til eins markaðar með við til trjákvóðugerðar og annars með sögunarvið.

55. Að síðustu verður að meta hvort einnig beri að reikna aðrar vörur sem hluta af viðkomandi mörkuðum. NSF hafa haldið því fram í þessu sambandi að viður til trjákvóðugerðar og sag tilheyri sama markaði. Þrátt fyrir að iðnfyrirtæki geti hins vegar í ríkum mæli skipt á sagi og viði til trjákvóðugerðar bendir ýmislegt til að samkeppnisskilyrðin fyrir þessar tvær vörur séu ólík. Sag er aukaafurð sem fellur til þegar sögunarmyllur vinna sögunarvið og framleiðslumagnið ákvarðast fremur af eftirspurn eftir fullunninni vöru frá sögunarmyllunum en eftirspurn iðnfyrirtækja eftir sagi og viði til trjákvóðugerðar. Þessi ósveigjanleiki í framboði eykst enn fremur vegna vandamála tengdum langtímageymslu, þar sem sag er hlutfallslega umfangsmeira og spillist fyrr en trjábolir. Þar sem önnur efnahagslega hagkvæm not fyrir sag virðast ekki vera fyrir hendi bendir það til þess að sögunarmyllur standi tiltölulega verr að vígi gagnvart kaupendum en seljendur viðar til trjákvóðugerðar. Þessi mismunandi samkeppnisskilyrði fyrir þessar tvær vörur eru slík að við mat á samningunum sem um ræðir er rétt að aðskilja sag frá viðkomandi markaði fyrir við til trjákvóðugerðar.
56. Sú staðreynd að tengsl eru á milli verðlagningar á sagi og verðs á viði til trjákvóðugerðar breytir ekki þessari niðurstöðu þar sem verð á sagi til pappírs- og trjákvóðuiðnaðarins hækkar þegar verð á viði til trjákvóðugerðar hækkar. Því ætti pappírs- og trjákvóðuiðnaðurinn að vera reiðubúinn að greiða hærra verð fyrir sag. Hins vegar virðist endanlegt verð á sagi fremur ráðast af samningsstyrk einstakrar sögunarmyllu og pappírs- og trjákvóðuiðnaðarins en af verði á viði til trjákvóðugerðar. Aftur á móti virðast skilmálar fyrir viðskipti með sag ekki hafa merkjanleg áhrif á verðlagningu og önnur viðskiptakjör fyrir við til trjákvóðugerðar.

1.2.2. Landfræðilegi markaðurinn

57. Þegar viðkomandi landfræðilegur markaður er skilgreindur er gengið út frá því landsvæði sem samningurinn, sem verið er að rannsaka, tekur til. Í þessu tilviki er um Noreg að ræða. Þó má stækka þetta svæði ef sambærileg samkeppnisskilyrði fyrir viðkomandi vörur eiga við um alla viðskiptaaðila á stærra landsvæði.
58. NSF-samtökin halda því fram að viðkomandi landfræðilegur markaður, bæði fyrir við til trjákvóðugerðar og sögunarvið, taki til Evrópu eða að minnsta kosti Norður-Evrópu, að meðtöldu Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum. Meginforsendur þessarar skoðunar virðast vera að timburviðskipti, einkum með við til trjákvóðugerðar séu umtalsverð, og að þróun á breytilegu verði fylgi sama mynstri um allan heim.
59. Gera má tvær almennar athugasemdir um báðar vörutegundirnar. Annars vegar kemur ekki á óvart að þróun á breytilegu verði á trjábolum skuli vera svipuð í flestum löndum heims. Þetta er viðbúið þar sem geta iðnfyrirtækja til að greiða fyrir timbur tengist verðþróun í alþjóðlegum viðskiptum með vörur eins og pappír, trjákvóðu og aðrar fullunnar og hálfunnar vörur úr timbri, en verð á þeim er að verulegu leyti ákveðið á alþjóðlegum vettvangi. Þetta er þó ekki endilega merki um alþjóðlega markaði fyrir við til trjákvóðugerðar og sögunarvið. Þvert á móti eru töluverðar breytingar á raunverði í ólíkum löndum sem ætti að benda til þess að markaðir séu innlendir.
60. Hins vegar er kostnaður vegna flutnings á trjábolum tiltölulega hár, að meðaltali 25% af heildakostnaði notandans. Þar af leiðandi er viðleitin allan jafna sú að flytja trjáboli sem stýstar vegalengdir, þ.e.a.s. að selja þá næstliggjandi iðnfyrirtækjum. Þetta bendir til svæðisbundinna eða jafnvel staðbundinna markaða. Þó virðist markaðsfyrirkomulag, svo sem dreifingar-, innkaupa- og mælikerfi, að stórum hluta vera skipulagt innanlands.
61. Hvað varðar sögunarvið er tiltölulega lítið flutt af honum frá og til Noregs (sjá lið 4.4. hér að framan). Þar sem miklar kröfur eru gerðar um gæði er erfitt og kostnaðarsamt að flytja sögunarvið langar vegalengdir, einkum ef þörf er á að umhlaða. Að auki eru norskar sögunarmyllur allan jafna staðsettar inni í landi, sem gerir kostnað þeirra vegna innflutnings um sjó ófyrstíganlegan. Því er innflutningur sjaldan raunhæfur valkostur í staðinn fyrir innlent framboð. Helst er flutt inn frá Svíþjóð af sögunarmyllum við landamærin. Á sama hátt er útflutningur allan jafna ekki raunhæfur valkostur fyrir birgja. Hár flutningskostnaður útilokar að meirihluti skógareigenda geti flutt út, að undanskildum þeim sem eru á landamærasvæðum við Svíþjóð eða nálægt höfn. Enn fremur eru einstakar skógareigendur almennt of umsvifalitlir til að skipuleggja sjálfir markaðssetningu, aðlögun að ólíkum mælikerfum og flutninga, og tiltæk sölusamtök, þar með talin svæðafélög NSF, stunda takmarkaða starfsemi á þessu sviði.

62. Þessar viðskiptahindranir, ásamt almennum eiginleikum sögunarviðar hvað varðar verðlagningu, dreifingu og innkaup benda til þess að samkeppnisþyrði séu ekki nógu einsleit til að telja stærra svæði en Noreg, hugsanlega að meðtöldum landamærasvæðunum við Svíþjóð, einn markað. Þó er framboð frá þessum svæðum í Svíþjóð tiltölulega takmarkað, um 5% af heildarframboði og útflutningur til þessara svæða er jafnvel ennþá minni. Þar af leiðandi myndi það ekki hafa áhrif á mat á tilkynntu samningunum þótt sænsku landamærasvæðin teldust hluti af markaðinum. Því nægir að telja Noreg sem viðkomandi markað fyrir sögunarvið.
63. Almenn er auðveldara að flytja inn við til trjákvóðugerðar, þrátt fyrir að breytilegt verð á rúmmálseiningu sé jafnvel lægra en fyrir sögunarvið og innflutningur nemi allt að 30% af heildarframboði. Norskir kaupendur eru nógu öflugir til að kaupa í miklu magni, t.d. skipsfarm, og halda þannig flutningskostnaði niðri. Ennfremur hafa þeir aðgang að höfnum. Flutningskostnaður frá landamærasvæðum í Svíþjóð sem er langstærsti upprunastaður innflutnings er ekki endilega hærri fyrir iðnfyrirtæki í næsta nágrenni en vegna innlends hráefnis. Slíkur innflutningur takmarkast þó af flutningskostnaði og sérstökum gæðakröfum á hverjum tíma.
64. Seljendur standa hins vegar frammi fyrir sömu vandamálum og við útflutning á sögunarviði. Hár flutningskostnaður miðað við verðmæti vörunnar og takmörkuð alþjóðaviðskipti gera flestum skógareigendum ókleift að flytja út, að undanskildum þeim sem starfa á landamærasvæðum eða nálægt alþjóðahöfnum. Þar af leiðandi er tiltölulega lítill útflutningur.
65. Almenn einkenni á núverandi markaðsaðstæðum, þar með talinni verðlagningu, sem ákvarðast í samningum innlendra seljenda og kaupenda og af dreifingar- og innkaupakerfum, sem eru skipulögð innanlands, gefa til kynna innlendan markað. Á sama tíma bendir hlutfallslega mikill innflutningur til þess að hægt sé að láta við til trjákvóðugerðar, einkum frá Svíþjóð, Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum koma í stað viðar til trjákvóðugerðar sem keyptur er á heimamarkaði, og er þá tekið mið af eftirspurn. Það er viðurkennt að verð á innflutningsafurðum frá þessum löndum, sem kaupendur ná að semja um, kunni að vera mikilvægur þáttur í verðsamningum milli kaupenda og seljenda í Noregi. Þetta kann að hafa einhver áhrif á samningsstyrk einstakra markaðsaðila og ætti því að taka til greina þegar raunveruleg markaðsaðila þeirra er metin. Þó nægir tiltölulega mikill innflutningur í sjálfu sér ekki til þess að draga þá ályktun að Noregur og helstu útflutningslöndin tilheyri sama markaði. Að teknu tilliti til almennra markaðsaðstæðna og viðskiptahindrana sem um getur hér að framan ættu verð og önnur viðskiptakjör, sem eru meginþættir í markaðsafmörkun, þess í stað að ákvarðast af innlendum þáttum fyrst og fremst.
66. Í ljósi áðursagðs verður að draga þá ályktun að núverandi samkeppnisaðstæður séu almennt séð ekki nægilega einsleitar á stærra svæði en Noregi, og hugsanlega tilteknum svæðum í Svíþjóð sem liggja að Noregi, til að hægt sé að líta á það sem einn landfræðilegan markað. Þar sem það hefði ekki áhrif á matið í þessu máli að telja sænsku landamærasvæðin með, nægir að vísa til Noregs sem viðkomandi landfræðilegs markaðar fyrir við til trjákvóðugerðar.

1.3. Samkeppnishömlur

67. Í samþykktum NSF, svæðafélaga þess og staðardeilda eru ákvæði um samræmingu á viðskiptakjörum vegna sölu á trjábolum og um eftirlit með viðskiptum félagsmanna á svæðunum. Einkum er um að ræða ákvæði sem:
  - veita NSF rétt til að semja um verð og kvótaramma fyrir meðlimi sína og útteila þessum kvótum til meðlima eða svæðafélaga skógareigenda,
  - veita NSF eða svæðafélagi skógareigenda rétt til að stýra markaðsaðgerðum meðlima sinna, svo sem með því að þeir dragi úr eða hætti framleiðslu á trjábolum eða með því að jafna verð, og
  - skylda meðlimi sína til að selja allt höggvið timbur til svæðafélagsins á viðkomandi landsvæði.

68. Eftirlitsstofnunin viðurkennir að mikill fjöldi einstakra skógareigenda, ríkjandi landfræðileg og staðfræðileg skilyrði í stórum hluta Noregs og tiltölulega samþjappaður kaupendahópur kunni að gera samræmingu seljenda nauðsynlega til að tryggja starfsemi timburmarkaða í Noregi. Skipulagning á samvinnu og samræming á markaðssetningu á uppskeru meðlimanna innan svæða í þeim mæli að aðrir markaðir gætu ekki gegnt sama hlutverki ættu því ekki endilega að takmarka samkeppni. Almenn þjónusta sem NSF-kerfið býður, svo sem ráðgjöf í skógræktarmálum, aðstoð við skógarhögg og miðlun á markaðshagtolum ættu alla jafna ekki heldur að hafa slík áhrif.
69. Þó ganga tilkynntu ákvæðin miklu lengra en þetta. Ákvæðin um rétt NSF til að semja fyrir hönd meðlima sinna heimila NSF að ákveða verð og önnur viðskiptakjör sem er afdráttarlaust bannað samkvæmt a-lið 1. mgr. 53. gr. Ákvæðin um markaðsstýringu gera NSF og svæðafélögunum kleift að takmarka framleiðslu sem er afdráttarlaust bannað samkvæmt b-lið 1. mgr. 53. gr. Að síðustu felur ákvæðið um söluskyldu í sér landfræðilega markaðsskiptingu sem er afdráttarlaust bönnuð samkvæmt c-lið 1. mgr. 53. gr. Einstakir meðlimir í NSF sem og svæðafélögin gætu hugsanlega keppt á timburmarkaðinum. Öll þessi ákvæði skerða verulega samkeppni innan NSF-kerfisins. Þau takmarka ekki aðeins viðskiptafrelsi meðlima í NSF í þeim tilvikum þegar verð eru ákveðin í allsherjarsamningaviðræðum, samhæfðri verðlagningu eða þegar ráðstafanir eru gerðar um markaðsstýringu, heldur útilokar ákvæðið um söluskyldu einnig sérhvern möguleika meðlimanna til að nýta sér markaðsleiðir utan NSF-kerfisins. Síðastnefnda hindrunin kemur einnig í veg fyrir að aðrir fái aðgang að timbri sem meðlimir í NSF framleiða sem nemur um 75% af heildarframboði innanlands á timbri og dregur þannig úr samkeppnisgetu þeirra.
70. Það mætti halda því fram að við óvenjulegar efnahagsaðstæður myndu jafnvel slík ákvæði, þrátt fyrir samkeppnishöftin sem um getur að framan, stuðla að aukinni samkeppni og því falla utan gildissviðs 1. mgr. 53. gr. Í þessu sambandi hefur NSF sérstaklega bent á samþjappaðan kaupendahóp. Þó er markaðurinn með sögunarvið sem stendur undir um tveimur þriðju af verðmætum timburviðskipta myndaður af um 600 sögunarmyllum, sem annast eigin innkaup, hver um sig eða í gegnum að minnsta kosti sex stærri samstæður. Þetta markaðsfyrirkomulag bendir ekki til sérstaks ójafnvægis í þágu kaupenda á sögunarvið. Tvær innkaupastofnanir eru ráðandi á markaðinum með við til trjákvóðugerðar. Þó er ekki hægt að halda því fram að tilvist þessara tveggja innkaupastofnana leiði til svo alvarlegs óstöðugleika á markaðinum að það þurfi að útiloka nær alla samkeppni milli birgja til að tryggja starfsemi markaðarins með við til trjákvóðugerðar. Þar af leiðandi bendir uppbygging á mörkuðunum með sögunarvið og við til trjákvóðugerðar ekki til þess að um sé að ræða einstæðar efnahagsaðstæður sem gætu leitt til þess að NSF-kerfið og ákvæðin sem verið er að endurskoða teldust falla utan gildissviðs 1. mgr. 53. gr.
71. Hvað varðar ákvæðið um söluskyldu hafa NSF haldið því fram að það hefti ekki samkeppni í skilningi 1. mgr. 53. gr., enda sé samvinna milli skógareigenda í sjálfu sér réttlætanleg og ákvæðið nauðsynlegt til að tryggja viðunandi starfsemi NSF-kerfisins og samningsstyrk skógareigenda. Til styrktar þessari skoðun hafa NSF vísað til dóma dómstóls Evrópubandalaganna í málunum Coberco⁽²⁷⁾ og DLG⁽²⁸⁾. Í báðum dómunum mat dómstóllinn að tiltekin höft samrýmdust 1. mgr. 85. gr. í Rómarsáttmálanum, enda væru þau nauðsynleg til að tryggja góða framkvæmd viðkomandi samstarfsfyrirkomulags.
72. Í þessu sambandi bendir eftirlitsstofnunin á að í fyrsta lagi varðar röksemdarfærsla NSF greinilega eingöngu ákvæðið um söluskyldu. Af þessum sökum og einnig vegna þess að það eru einnig önnur ákvæði sem hefta samkeppni í skilningi 1. mgr. 53. gr. myndu tilkynntir samningar vera bannaðir samkvæmt þeirri málsgrein jafnvel þó fallist væri á rök NSF hvað varðar ákvæðið um söluskyldu.
73. Burtseð frá þessari staðreynd telur eftirlitsstofnunin að afstaða NSF gagnvart þessu atriði byggist á misskilningi á dómafordæmunum sem vitnað er til. Um er að ræða margstaðfest dómafordæmi og auk þess er ljóst af málunum tveimur sem NSF vísa til, að áður en ástæða gæti talist að meta hvort takmarkandi ákvæði sé nauðsynlegt til að tryggja viðunandi framkvæmd samningsins yrði að sýna fram á að samningurinn sjálfur væri ekki þess eðlis að hann falli undir 1. mgr. 53. gr.⁽²⁹⁾ Við

⁽²⁷⁾ *Coberco (1995 dómasafn 4515).*

⁽²⁸⁾ *Göttrup Klim mot DLG (1994 dómasafn 5641).*

⁽²⁹⁾ *Sjá m.a. Coöperative Stremselen Kleurselfabriek gegn framkvæmdastjórninni (1981 dómasafn 851, nr. 12-13) og Dansk Pelsdyrevlerforening gegn framkvæmdastjórninni (1992 dómasafn 1931, nr. 78).*

ákvörðun á hvort svo sé nægir ekki að meta án tillits til annars markmiðin sem samningsaðilarnir setja sér og hvernig þeir byggja upp eða skipuleggja samvinnu til að ná þessum markmiðum. Öllu heldur verður að rannsaka í hverju samstarfið felst í raun og veru, meðal annars með því að taka mið af þeim efnahagsaðstæðum sem eiga við um það og uppbyggingu viðkomandi markaðar.⁽³⁰⁾

74. Til að líta megi svo á að NSF-kerfið sem slíkt falli utan gildissviðs 1. mgr. 53. gr. nægir því ekki að komast að raun um að samvinna milli skógareigenda sé réttlætanleg og að samvinnufyrirkomulag sé réttmætt fyrirkomulag í slíkri samvinnu. Spurningin sem við á er öllu heldur hvort, að teknu tilliti til ráðandi efnahagsaðstæðna á markaðinum, samvinna milli skógareigenda sem standa undir 75% af framboði á innlendu timbri, og sem hefur í för með sér takmarkanir á viðskiptafrelsi þeirra á þann hátt og í þeim mæli sem gert er ráð fyrir í viðkomandi samþykktum, geti talist þess eðlis að bannið í 1. mgr. 53. gr. eigi við. Eingöngu ef þessari spurningu er svarað neitandi skipta athugasemdir NSF um þetta atriði máli. Í ljósi framansagðs telur eftirlitsstofnunin að þessari spurningu beri að svara játandi, einkum að teknu tilliti til sterkar markaðsstöðu NSF-kerfisins á norska timburmarkaðinum og eðlis og umfangs takmarkananna.
75. Þótt það leiði af framansögðu að spurningin um hvort ákvæðið um söluskyldu sé nauðsynlegt fyrir viðunandi starfsemi NSF-kerfisins skipti ekki máli í þessu samhengi skal tekið fram að í umfjöllun um undanþágubeiðni hér á eftir samkvæmt 3. mgr. 53. gr. telur eftirlitsstofnunin að ákvæðið sé ekki nauðsynlegt til að tryggja að settum markmiðum verði náð. Þar af leiðir að þó gengið sé út frá því að röksemdarfærsla NSF í þessu samhengi gildi að meginreglu til þá hefur eftirlitsstofnunin komist að þeirri niðurstöðu að henni beri eigi að síður að hafna í þessu máli.
76. Að lokum hvað varðar mikilvægi takmarkananna ber að taka fram að tilkynntir samningar fela í sér ákvæði um verðsamráð, markaðsskiptingu og takmörkun á framleiðslu sem er í grundvallaratriðum andstætt samkeppnisreglum EES. Enn fremur stendur NSF-kerfið undir um 75% af höggnum timbri í Noregi sem samsvarar um 2 milljörðum NOK á ári. Samanlögð markaðshlutdeild NSF-kerfisins, að meðtöldum innflutningi, nemur um 70% af markaðinum með sögunarvið og um 60% af markaðinum með við til trjákvóðugerðar. Í ljósi framansagðs verður að telja takmarkandi áhrif tilkynnttra samninga umtalsverð.

1.4. Áhrif á viðskipti

77. Til að 1. mgr. 53. gr. gildi verður að sýna fram á að samningarnir geti haft umtalsverð áhrif á viðskipti milli aðila að EES-samningnum.
78. Tilkynntir samningar kunna að hafa bein áhrif á timburútflutning þar sem skerðing á framleiðslu, áhrif á verð innanlands eða önnur viðskiptakjör og útlökun á sölu á timbri til annarra aðila en svæðafélagsins, getur haft áhrif á vilja eða möguleika meðlima í NSF til útflutnings. Viðurkennt er að útflutningur frá Noregi er tiltölulega lítill, einungis um 5% af heildaruppskeru og takmarkast að meginreglu til við héruðin sem liggja að landamærum Svíþjóðar og tiltekin strandsvæði með beinan aðgang að höfnum, þannig að áhrifin kunna að vera takmörkuð.
79. Samkvæmt dómafordæmum dómstóls Evrópubandalaganna⁽³¹⁾ getur verðsamráð fyrir hálfunna vöru sem alla jafna er ekki flutt út frá viðkomandi svæði samt haft áhrif á viðskipti milli aðildarríkja þar sem varan er hráefni fyrir aðra vöru sem er sett á markað annarsstaðar í bandalaginu. Í þessu máli kunna tilkynntir samningar að gera NSF og svæðafélögum þeirra kleift að hafa áhrif á verð og önnur viðskiptakjör fyrir við til trjákvóðugerðar og sögunarvið. Viður til trjákvóðugerðar og sögunarviður eru hálfunnar vörur sem eru notaðar sem aðalhráefni í mikilvægar norskar útflutningsvörur svo sem pappír, trjákvóðu og sögunarvið. Þar af leiðandi kunna tilkynntir samningar að hafa áhrif á vöruflæði á síðari framleiðslustigum innan EES.
80. Tilkynntu samningarnir kunna einnig að hafa áhrif á timburinnflutning. Þar sem NSF og svæðafélögin geta haft áhrif á verð og framboð á timbri til kaupenda í iðnaðinum í Noregi hefur þetta bein áhrif á þörf norska iðnaðarins til að flytja inn timbur til að framleiða vörur á síðari framleiðslustigum. Sú staðreynd að framboð á innlendum viði til trjákvóðugerðar hefur áhrif á innflutning sést af ástandinu 1994, en þá dróst skógarhögg og þar með framboð á innlendum viði til trjákvóðugerðar saman og innflutningur meira en tvöfaldaðist á einu ári.

⁽³⁰⁾ Id.

⁽³¹⁾ Sjá m.a. BNIC II (1987, dómasafn 4789).

81. Eftirlitsstofnunin hefur í svokallaðri auglýsingu „um minniháttar samninga“⁽³²⁾ skýrt frá þeim almennu leiðbeiningum sem hún fylgir við mat á því hvort slík áhrif eða hugsanleg áhrif teljist umtalsverð. Eins og fram hefur komið hér að framan (sjá 1.2.2.), telur eftirlitsstofnunin að Noregur myndi aðgreindan landfræðilegan markað fyrir viðkomandi afurðir. Þar sem tilkynntir samningar taka til alls þessa landfræðilega markaðar og verulegs hluta viðkomandi vara, fer viðeigandi markaðshlutdeild greinilega yfir þau 5% sem tilgreind eru í auglýsingunni. Þrátt fyrir að fallist væri á víðustu hugsanlegu skilgreiningu NSF á viðkomandi markaði, sem myndi e.t.v. leiða til þess að markaðshluttur NSF-kerfisins yrði minni en 5%, væri samt farið yfir hámarksveltumörkin sem samkvæmt auglýsingunni eru 300 milljón ECU. NSF fullyrða að heildarvelta meirihluta einstakra skógareigenda tengist annarri starfsemi en timburviðskiptum og að svæðafélögin annist allskonar þjónustustarfsemi. Að teknu tilliti til heildarveltu timbursölu í gegnum NSF-kerfið má því gera ráð fyrir að heildarvelta fyrirtækjanna í NSF-kerfinu sé meiri en 300 milljónir ECU.
82. Með hliðsjón af verulegum áhrifum hlutaðeigandi samninga á viðkomandi markað og samanlagðri stærð þeirra fyrirtækja sem málið varðar, verður því að draga þá ályktun að tilkynntir samningar geti haft áhrif á samkeppni í skilningi 1. mgr. 53. gr.

2. Ákvæði 3. mgr. 53. gr.

83. Til þess að umsækjandi geti fengið undanþágu frá 1. mgr. 53. gr. verður hann að sýna fram á að samningarnir stuðli að bættri framleiðslu eða vörudreifingu eða efli tæknilegar og efnahagslegar framfarir, á sama tíma og neytendum gefst kostur á sanngjarnri hlutdeild í þeim ávinningi sem af þeim hlýst. Til að unnt sé að tala um ávinning í þessum skilningi verður raunverulegur ávinningur að vega þyngra en skaðleg áhrif á samkeppni⁽³³⁾. Ennfremur verða takmarkanirnar sem kveðið er á um í samningunum að vera nauðsynlegar til að þessi ávinningur náist og samningarnir mega ekki gera viðkomandi fyrirtækjum kleift að útiloka samkeppni með meginhluta þeirra vara sem um ræðir. Eftirlitsstofnunin álfur að tilkynntir samningar uppfylli engin þessara skilyrða.
84. Í fyrsta lagi ber að taka fram að verðsamráð eða samráð um verðþætti í gegnum kerfi með samræmdum afhendingarverðum fyrir allt landið, óháð staðsetningu kaupandans, takmörkun á framleiðslu sem og markaðsskipting milli fyrirtækja sem eiga í samkeppni teljast alla jafna brjóta í bága við sjálfa meginregluna um samkeppni, þar sem höfð eru áhrif á jafnvægi í framboði og eftirspurn á óeðlilegan hátt og geta slíkar takmarkanir eingöngu fengið undanþágu við sérstakar aðstæður. Tilkynntu samningarnir fela í sér ákvæði sem hafa í för með sér allar slíkar takmarkanir eða gera þær mögulegar.

2.1. Ávinningur af tilkynntu samningunum

85. Samkvæmt NSF stuðlar samvinna milli skógareigenda í NSF-kerfinu að því að bæta framleiðslu og dreifingu á timbri í Noregi. Samvinnan er einkum nauðsynleg til að tryggja iðnfyrirtækjum nægilega gott timbur sem afgreitt er reglubundið og á réttum tíma. Ennfremur stuðlar samvinnan að skilvirku skógarhöggi og flutningum og að betri gæðum timburs þar sem ráðstafanir eru gerðar á ýmsum stigum skógræktar, skógarhöggs og dreifingar. Mikill fjöldi einstakra skógareigenda sem og ríkjandi landfræðileg og staðfræðileg skilyrði í Noregi gera það að verkum að timburviðskipti myndu ekki skila jafnmiklu og raunin er og vera mun kostnaðarsamari fyrir iðnaðinn ef slíkt samstarf væri ekki milli skógareigenda.
86. Einnig halda NSF því fram að samvinnan hafi jákvæð áhrif að því leyti að hún stuðli að umhverfisvernd og sjálfbærri þróun skógarauðlinda. Ennfremur vegur það upp á móti erfiðri aðstöðu skógareigenda á afskekktum svæðum, einkum í tengslum við framleiðslukostnað, að nota eitt verðkerfi á viðkomandi svæði. Því er haldið fram að þetta auðveldi síðan að pólitískum markmiðum sé náð er varða jafnvægi í nýtingu skógarauðlinda, þróun umhverfisverndar, sem og að auka framlag skógræktar til atvinnu- og efnahagsmála um allt land.
87. Eftirlitsstofnunin hefur enga ástæðu til að draga í efa að NSF-kerfið í heild kunni að hafa í för með sér einhvern ávinning, sé litið á sérstaka uppbyggingu skógariðnaðarins í Noregi og hvernig NSF-kerfið er starfrækt. Þó leikur vafi á hvort það geti aukið efnahagslega skilvirkni og þannig stuðlað að

⁽³²⁾ Auglýsing Eftirlitsstofnunar EFTA um minniháttar samninga sem falla ekki undir 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins (Stjtið. EB nr. L 153 frá 18. 6. 1994, bls. 32, og EES-viðbætur við Stjtið. EB nr. 15 frá 18. 6. 1994, bls. 31), breytt með auglýsingu Eftirlitsstofnunar EFTA um uppfærslu á auglýsingu um minniháttar samninga frá 12. janúar 1994 (Stjtið. EB nr. C 281 frá 26. 9. 1996, bls. 20 og EES-viðbætur við Stjtið. nr. 43 frá 26. 9. 1996, bls. 10).

⁽³³⁾ Sjá m.a. *Consten og Grundig gegn framkvæmdastjórninni* (1966 dómasafn 299, 348).

bættri framleiðslu eða vörudreifingu eða efttæknilegar eða efnahagslegar framfarir í skilningi 3. mgr. 53. gr. að hindra skógareigendur í að taka virkan þátt í markaðinum sem atvinnurekendur. Því má einnig halda fram að slík höft dragi úr efnahagslegri skilvirkni.

88. Burtséð frá þessum almennu athugasemdum verður við mat á hugsanlegum ávinningi af NSF-kerfinu í heild að hafa í huga að fyrst og fremst er verið að meta hvort takmarkanirnar á samkeppni í tilkynntum samþykktum stuðli að almennum ávinningi sem vegi upp á móti þeim neikvæðum afleiðingum sem þær hafa á samkeppi. Þetta þýðir að hugsanlegur ávinningur af NSF-kerfinu í heild, andstætt ávinningi sem leiðir beint af sjálfum takmörkunarákvæðunum, myndi eingöngu skipta máli að svo miklu leyti sem takmörkunarákvæðin eru nauðsynleg til að NSF-kerfið sjálft geti starfað.
89. Unnt er að skipta takmörkununum sem rannsaka skal í tvo flokka. Annars vegar er um að ræða möguleikann á að miðstýra viðskiptum meðlimanna, þar með talið verðlagning og önnur viðskiptakjör. Hins vegar er um að ræða eftirlit með viðskiptum meðlimanna innan svæðanna, einkum hvað varðar skylduna sem lögð er á einstaka skógareigendur að selja allt timbur sitt í gegnum svæðafélagið og hugsanlegar aðgerðir til að stýra markaðinum.

2.1.1. *Miðstýrð samræming*

90. Möguleikinn á miðstýrðri samræmingu NSF á markaðsstarfsemi meðlima sinna byggist fyrst og fremst á 6. og 7. gr. samþykktar NSF, sem heimila NSF að semja um verð, magn og önnur viðskiptakjör sem og að kveða á um aðgerðir til markaðsstýringar sem taka til alls landsins. Þrátt fyrir að ekki hafi verið samið um verð í miðstýrðum viðræðum frá því 1994 hafa NSF samþykkt bindandi leiðbeiningar fyrir svæðisbundnar verðviðræður árið 1995. Umboði til markaðsstýringar og möguleiki á að aðstoða svæðafélög sem eiga í erfiðleikum virðast ekki hafa verið beitt.
91. Ákvæðin um verðsamninga gera NSF kleift að fastsetja verð og önnur viðskiptakjör fyrir alla timbursölu meðlimanna. Hugsanlega væri hægt að halda því fram að miðstýrð verð og önnur viðskiptakjör stuðluðu að stöðugum timburviðskiptum. Á sama hátt væri hægt að halda því fram að heimild NSF til að miðstýra markaðinum gæti hugsanlega stuðlað að því að komið yrði á starfandi markaði við tiltekna aðstæður svo sem í náttúruhamförum. Þó gætu þessi ákvæði væri þeim beitt í raun útilokað alla samkeppni milli einstakra félaga í NSF og milli svæðafélaganna. Hugsanlegur ávinningur af þessum ákvæðum getur ekki verið slíkur að hann vegi upp á móti neikvæðum afleiðingum á samkeppni og getur því ekki talist til bóta í skilningi 3. mgr. 53. gr.

2.1.2. *Eftirlit með viðskiptum meðlimanna innan svæðanna*

92. Auk yfirlýsts markmiðs um að hrinda m.a. í framkvæmd markaðsaðgerðum ef þörf krefur og fá meðlimina til að aðhafast sameiginlega, byggist eftirlit með viðskiptastarfsemi meðlimanna innan svæðanna á tveimur ákvæðum: Skyldu skógareiganda til að selja allt timbur sitt til svæðafélagsins og rétti svæðafélagsins annaðhvort að eigin frumkvæði eða eftir ákvörðun NSF til að skylda meðlimina til að draga úr eða hætta skógarhöggi eða afhendingu og að jafna verð sem greidd eru meðlimunum.

Ákvæði um söluskyldu

93. Unnt er að skipta áætluðum ávinningi í tengslum við skylduna til að selja timbur til svæðafélaganna í tvo flokka. Annar tekur til alls meints ávinnings NSF-kerfisins í heild, sem um getur í 85. og 86. gr. hér að framan, á þeirri forsendu að ákvæðið sé nauðsynlegt til að tryggja starfsemi NSF-kerfisins. Hinn flokkurinn tekur til ávinnings sem NSF telur að leiði beint af sjálfu ákvæðinu.
94. Hvað varðar fyrri flokkinn hefur ekki verið sýnt fram á að ákvæðið um söluskyldu, eins og það var tilkynnt, sé í raun forsenda fyrir NSF-kerfinu og stuðli þannig að einhverjum ávinningi fyrir þetta kerfi. NSF hafa að vísu haldið því fram að ef þetta ákvæði sé fellt brott kunni það að leiða til þess að afhending í gegnum NSF-kerfið dragist saman sem síðan myndi veikja efnahagslegan grundvöll svæðafélaganna þar sem starfsemi þeirra byggist aðallega á því magni viðar sem meðlimir þeirra selja þeim. Þó hefur hvorki verið sýnt fram á að breyting á þessu ákvæði, eða brottfelling, myndi eða

kynni að veikja efnahagslegan grundvöll NSF-kerfisins á nokkurn hátt, né heldur að slík veiklun myndi eða kynni að leiða til að meintur ávinningur NSF-kerfisins yrði að engu. Þar af leiðir, að því gefnu að NSF-kerfið í heild geti talist hafa í för með sér slíkan ávinning að þörf væri á undanþágu frá 3. mgr. 53. gr., hefur eftirlitsstofnunin enga ástæðu til að draga þá ályktun að sjálft ákvæðið um söluskyldu myndi stuðla að þessum ávinningi svo einhverju næmi.

95. Hvað varðar seinni flokkinn af meintum ávinningi halda NSF því fram að ákvæðið endurspeglir rétt félagsmanns til að selja viðkomandi svæðafélagi allt höggvið timbur sitt og að öryggið sem slíkt stuðli að almennu timburframboði og tryggi einnig afhendingu frá skógareigendum á mjög afskekktum stöðum. Ennfremur er talið að brottfelling þessa ákvæðis takmarki möguleika svæðafélaganna til að tryggja samningsbundna afhendingarskilmála og auk þess veikja samningsstöðu svæðafélaganna gagnvart kaupendum í iðnaðinum.
96. Hvað fyrri rökin varðar hefur afhendingarrétturinn ekki í för með sér að skógareigendur eigi einhvern rétt á ákveðnu verði. Á meðan skylda svæðafélagsins til að kaupa timbur felst í skyldunni til að kaupa á verði sem það sjálft ákveður felst skylda skógareigandans til að selja timbur í því að selja gegn verði sem ákveðið er af mótaðilanum í viðskiptunum, þ.e. svæðafélaginu. Því er ekkert jafnvægi í skyldum samningsaðilanna. Framboð á timbri mun eins og eðlilegt er fyrst og fremst vera háð verðinu sem svæðafélagið býður. Afhendingarrétturinn myndi því í sjálfu sér ekki stuðla að auknu framboði, jafnvel ekki frá afskekktum svæðum.
97. Þrátt fyrir að hægt væri að bæta spár um afhendingu til svæðafélagsins, að minnsta kosti að vissu marki, með því að tryggja að engin samkeppni sé um timburframboð meðlimanna, er þessi óvissuþáttur sem leiðir af samkeppni hluti af allri eðlilegri verslunarstarfsemi. Því er ekki hægt að líta svo á að það séu almennir hagsmunir að eyða þessum óvissuþætti⁽³⁴⁾.
98. Hvað varðar það að viðhalda samningsstyrk svæðafélaganna leikur vafi á, sé tekið mið af uppbyggingu markaðarins, einkum markaðarins með sögunarvið, að unnt sé að telja slíkt til almennra hagsbóta í skilningi 3. mgr. 53. gr. Jafnvel þó sú væri niðurstaðan virðist ákvæðið um söluskyldu hafa litla þýðingu í því tilliti.
99. Samningsstyrkur svæðafélagsins gagnvart kaupendum í iðnaðinum ákvarðast að hluta til af magni, gæðum og tímasetningu á afhendingu á timbri sem það getur boðið til sölu og að hluta til af þeim birgðastöðum sem kaupandinn á kost á. Magn, gæði og tímasetning á afhendingu frá meðlimum svæðafélagsins eru ákvörðuð í einstökum samningum. Þrátt fyrir að ákvæðið um söluskyldu kunni að hafa einver áhrif á vilja meðlimanna til að gerast aðilar að slíkum samningum eru sérskilmálarnir sem í boði eru mikilvægastir til að tryggja samningana. Að því tilskildu að þessir skilmálar standist samkeppni á svæðum þar sem svæðafélagið á í samkeppni við aðra söluaðila, mun ekki draga úr slíkum samningum. Framboð frá öðrum söluaðilum er ekki alltaf fyrir hendi og breytileg stærð svæðafélaganna og geta þeirra til að veita viðbótarþjónustu, svo sem samræmingu á flutningum, bendir til þess að þau myndu halda áfram að vera helstu birgðalindir iðnaðarins. Tilvist ákvæðisins um söluskyldu getur því aðeins í takmörkuðum mæli talist afgerandi hvað varðar samningsstöðu svæðafélagsins gagnvart iðnaðinum hverju sinni.
100. Þegar um er að ræða neikvæð áhrif á samkeppni leiðir af eðli ákvæðisins að það takmarkar möguleikann á samkeppni milli meðlimanna og kemur með afgerandi hætti í veg fyrir sölu á miklum hluta timburbirgða til markaðsaðila utan NSF. Í reynd hindrar það einstaka meðlimi NSF hvenær sem er í að fara aðrar markaðsleiðir á hvaða tíma sem er fyrir timbur sitt. Einstökum meðlimum eru aðeins tvær leiðir færar ef álitíð er að svæðafélagið bjóði ekki samkeppnishæf skilyrði: Þeir geta hætt skógarhöggi eða yfirgefið samtökin. Fyrri kosturinn gæti leitt til að timburbirgðir á markaðinum yrðu minni en æskilegt væri og þar sem margir kynnu að velja þennan kost gæti það leitt til verulegs samdráttar í framboði.

⁽³⁴⁾ Sjá m.a. *Consten og Grundig gegn framkvæmdastjórninni* (1966 dómasafn 348).

101. Hvað varðar síðari kostinn ber að taka fram að svæðafélögin gegna lykilhlutverki í þjónustu sem skiptir einstaka skógareigendum meginmáli, svo sem á sviði ráðgjafar, skógarhöggs, fjármögnunar og flutninga. Ennfremur getur meðlimur sem yfirgefur samtökin ekki gert neina kröfu til eigna svæðafélagsins né heldur tryggja samþykktirnar honum rétt til að ganga aftur í félagið. Þessir þættir ásamt óáþreifanlegri þáttum svo sem hefð og hópþrýstingi á staðnum kunna að valda því að meðlimir hika við að yfirgefa samtökin til þess að selja timbur sitt í gegnum aðra söluaðila. Þetta takmarkar aftur möguleika slíkra söluaðila til að keppa á markaðinum sem getur haft í för með sér að óskilvirku dreifikerfi sé við haldið.
102. Í ljósi framansagðs er engin ástæða til að draga þá ályktun að ákvæðið um söluskyldu stuðli merkjanlega að auknu framboði á timbri, tryggi sölu til iðnaðarins eða viðhaldi eðlilegu jafnvægi milli kaupenda og seljenda á timburmarkaðinum eða einhverjum öðrum meintum ávinningi. Hins vegar er ljóst að þetta ákvæði hefur skaðleg áhrif á samkeppni, bæði með því að hindra hugsanlega samkeppni milli NSF-meðlima og með því að útiloka sölu til markaðsaðila sem ekki eru meðlimir í NSF, og kann að viðhalda óskilvirku framleiðslu- og dreifingarfyrirkomulagi. Þegar grannr er skoðað er því ekki unnt að ætla að í tilkynnta ákvæðinu um söluskyldu felist sá ávinningur sem krafist er til undanþágu samkvæmt 3. mgr. 53. gr.

Ákvæði um markaðsstýringu

103. Samkvæmt NSF er ákvæðið um markaðsstýringu eingöngu ætlað fyrir sérstakar aðstæður, t.d. meiriháttar hreinsunarvinnu eftir storm, þegar komið hefur verið á samvinnu við viðkomandi landsyfirvöld. Þannig er talið að ákvæðið hafi engin raunveruleg áhrif á samkeppni á timburmarkaðinum.
104. Í náttúruhamförum getur reynst nauðsynlegt að beita markaðsstýringu til að koma í veg fyrir hrún á markaðinum sem hefði því ávinning í för með sér sem samkvæmt 3. mgr. 53. gr. er skilyrði fyrir undanþágu. Viðhald virks markaðar við slíkar aðstæður kynni einnig að vera í þágu neytenda.

2.2. Nauðsyn ákvæða sem takmarka samkeppni

105. Eins og sýnt er í 2.1.1 getur miðstýrð samræming NSF á skógareigendum gegnum NSF-kerfið ekki talist veita almennan ávinning sem samkvæmt 3. mgr. 53. gr. er skilyrði fyrir undanþágu. Ennfremur er ekki ljóst að það sé eitthvert samhengi milli hugsanlegs ávinnings NSF-kerfisins sem slíks og ákvæðanna um slíka miðstýrða samræmingu. Í þessu tilliti ber að taka fram að NSF-kerfið, sem samkvæmt NSF stuðlar að því að tryggja skilvirkan timburmarkað, myndi starfa þótt þessum ákvæðum væri ekki beitt í reynd. Þrátt fyrir að miðstýrð samræming sem þessi ákvæði fela í sér hefði leitt til tilskilins ávinnings hefur það ekki sýnt sig að þau séu ómissandi til að ná slíkum ávinningi.
106. Hvað varðar ákvæðið um söluskyldu hefur ekki verið sýnt fram á að það bæti framleiðslu eða dreifingu né stuðli að tæknilegum eða efnahagslegum framförum. Jafnvel þótt svo hefði verið er erfitt að sjá hvernig sú skilyrðislaus skylda meðlimanna að selja allt timbur sitt í gegnum viðkomandi svæðafélag geti talist óhjákvæmileg til að ná einhverjum þeim ávinningi sem NSF halda fram að leiði af þessu ákvæði. Meintur tvenns konar ávinningur á að vera sá að tryggja starfsemi NSF-kerfisins (og þar með stuðla að hugsanlegum ávinningi af öllu kerfinu) og viðhalda jafnvægi gagnvart iðnfyrirtækjum sem kaupa timbur á norskum timburmörkuðum, væntanlega til að tryggja viðunandi starfsemi þessara markaða.
107. Eins og fram hefur komið hér að framan hefur ekki verið sýnt fram á að ákvæðið um söluskyldu sé í raun nauðsynlegt til að tryggja tilvist NSF-kerfisins, og þess vegna er ekki hægt að halda því fram að ákvæðið sé óhjákvæmileg takmörkun á samkeppni til að ná þeim ávinningi sem leiði af þessu kerfi. Ákvæðið um söluskyldu er aðeins einn af mörgum þáttum sem kunna að efla samningsstyrk NSF-kerfisins og hefur því takmarkaða þýðingu við að ná þessu markmiði. Þar af leiðir að jafnvel þótt hægt væri að telja viðhald á markaðsjafnvægi sem almennan ávinning, sem er mjög vafasamt að minnsta kosti hvað varðar sögunarvið, teldist sú skilyrðislaus skylda meðlimanna að selja timbur í gegnum NSF-kerfið varla nauðsynleg til að ná slíkum meintum ávinningi.

108. Því verður að draga þá ályktun að jafnvel þótt um væri að ræða tilskilinn almennan ávinning hefur ekki verið sýnt fram á að ákvæðið um söluskyldu sé óhjákvæmilegt til að ná slíkum ávinningi.
109. Hvað varðar ákvæðið um markaðsstýringu innan svæðanna má þess að lokum geta að í ákvæðinu sjálfu er hvergi minnst á að náttúruhamfarir séu eina viðmiðunin fyrir aðgerðir til markaðsstýringar. Það er því ekkert sem getur hindrað svæðafélag í því að beita þessu ákvæði og takmarka framleiðslu til að hafa áhrif á markaðsverð á tímri jafnvel við eðlilegar aðstæður. Gildissvið ákvæðisins er því ekki í samræmi við markmiðið sem takmarkast við að draga úr áhrifum náttúruhamfara á timburmarkaðina. Þar af leiðandi er ekki hægt að telja það óhjákvæmilegt til að ná þessu markmiði.

2.3. Útilokun á samkeppni

110. Möguleikinn á miðstýrðri samræmingu á verðum, framleiðslu og öðrum viðskiptakjörum innanlands, sem og umboð til markaðsstýringar og ákvæði um söluskyldu innan svæðanna útilokar í raun samkeppni innan NSF-kerfisins og kann að skerða samkeppnismöguleika annarra söluaðila. NSF-kerfið er langstærsti seljandinn og stendur undir um 75% af framboði af bæði viði til trjákvóðugerðar og sögunarviði í Noregi. Markaðshlutdeild þess, að meðtöldum innflutningi, nemur um 70% af markaðinum með sögunarvið og um 60% af markaðinum með viði til trjákvóðugerðar. Markaðstyrkur þess gagnvart kaupendum kann að vera takmarkaður, einkum á markaðinum með viði til trjákvóðugerðar þar sem við er að eiga samþjappaðan kaupendahóp sem geta látið innfluttan við koma í staðinn fyrir verulegan hluta timburframboðs frá NSF-kerfinu. Eins og kerfið er nú byggt upp er raunveruleg samkeppni nánast óhugsandi milli söluaðila. Af þessum sökum verður að telja að tilkynntir samningar veiti NSF og fyrirtækjunum sem eiga aðild að NSF-kerfinu tækifæri til að útiloka samkeppni hvað verðar verulegan hluta þeirrar vöru er um ræðir. Þar af leiðir að þrátt fyrir að önnur skilyrði væru uppfyllt myndi ekki vera hægt að veita undanþágu á grundvelli 3. mgr. 53. gr.

SAMÞYKKT ÞESSA ÁKVÖRDUN:

1. gr.

Tilkynntar samþykktir NSF, staðlaðar samþykktir svæðafélaga skógareigenda og staðlaðar samþykktir staðardeilda skógareigenda brjóta í bága við 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins að því leyti að þær:

- veita NSF rétt til að semja um verð og kvótaramma fyrir hönd meðlima sinna og úthluta þessum kvótum til meðlimanna eða svæðafélaganna,
- veita NSF og svæðafélagunum rétt til að setja meðlimum sínum markaðsreglur, svo sem með því að draga úr eða hætta timburframleiðslu þeirra eða með verðjöfnun, og
- skylda meðlimina til að selja allt höggvið timbur sitt til svæðafélagsins á viðkomandi landsvæði.

2. gr.

Undanþágu samkvæmt 3. mgr. 53. gr. EES-samningsins fyrir samninginn sem um getur í 1. gr. er hér með hafnað.

3. gr.

Viðkomandi fyrirtæki skulu þegar í stað binda enda á brotið sem um getur í 1. gr. og skulu forðast að gera nokkrar ráðstafanir með sambærileg markmið eða áhrif í huga.

4. gr.

Þessari ákvörðun er beint til:

Norges Skogeierforbund
Haldenvassdragets Skogeierforening
Nedre Glommen Skogeierforening
Glommen Skogeierforening
Trysselvassdragets Skogeierforening
Mjøsen Skogeierforening
Drammensdistriktets Skogeierforening
Vestfold-Lågen Skogeierforening
Telemark Tømmersalgslag
Nidarå Tømmersalgslag

Agder Skogeigarlag
Rogaland Skogeigarlag
Hordaland Skogeigarlag
Sogn og Fjordane Skogeigarlag
Møre og Romsdal Skogeigarlag
Sør-Trøndelag Skogeierforening
Inn-Trøndelag Skogeierforening
Namdal Skogeierforening
Nordland Skogeierforening
Troms Skogeierforening

Ákvörðun þessi telst fullgild á ensku og norsku.

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA

Knut Almestad

forseti.

ÁKVÖRÐUN EFTIRLITSSTOFNUNAR EFTA NR. 121/97/COL 97/EES/43/02
frá 24. apríl 1997
um málsmeðferð samkvæmt 53. gr. EES-samningsins
í máli COM 020.0130 - TFB

(eingöngu fullgild á ensku og norsku)

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA HEFUR,

með hliðsjón af samningnum um Evrópska efnahagssvæðið (EES-samningurinn), einkum 1. gr. í bókun 21,

með hliðsjón af II. kafla í bókun 4 við samninginn milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls (samningurinn um eftirlitsstofnun og dómstól), einkum 1. mgr. 3. gr.,

með hliðsjón af beiðni um að mótmælum verði ekki hreyft og tilkynningu í því skyni að fá undanþágu sem Treforedlingsindustriens Bransjeforening lagði fram samkvæmt 2., 4. og 5. gr. II. kafla í bókun 4 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól,

með hliðsjón af ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA frá 3. júlí 1996 um að taka þetta mál til formlegrar meðferðar,

eftir að hafa veitt viðkomandi fyrirtækjum, sem og öðrum einstaklingum eða lögaðilum sem eiga nægilegra hagsmuna að gæta, tækifæri til að skýra frá sjónarmiðum sínum varðandi mótmælin sem Eftirlitsstofnun EFTA setti fram í formlegum mótmælum 3. júlí 1996 í samræmi við ákvæði 1. og 2. mgr. 19. gr. í II. kafla í bókun 4 og IV. kafla sömu bókunar við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól,

að höfðu samráði við ráðgjafarnefndina um samkeppnishömlur og yfirburðastöðu,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

I. Málsvæði

1. Tilkynningin

1. Hinn 22. febrúar 1996 tilkynntu Treforedlingsindustriens Bransjeforening (TFB), samtök norskra timburvinnslufyrirtækja, fyrir hönd meðlima sinna, samning frá 22. janúar 1986 um landfræðilega markaðsskiptingu vegna kaupa á trjábolum og sagi í Noregi („timburkvótasamningurinn“), til að komast hjá að mótmælum yrði hreyft eða til að fá undanþágu frá 53. gr. EES-samningsins. Þrátt fyrir að ekki hafi verið kveðið á um samningslok í samningnum var hann samkvæmt tilkynningunni ekki lengur formlega í gildi⁽¹⁾. Endurskoðaður samningur um markaðsskiptingu, samþykktur á ársfundi TFB 25. mars 1996, var lagður fyrir Eftirlitsstofnunina 26. mars 1996 og kemur hann í stað fyrri samnings.
2. Tilkynningin tók einnig til óformlegs samnings milli meðlima í TFB sem veitti TFB rétt til að semja um verð og önnur viðskiptakjör vegna viður til trjákvóðugerðar fyrir hönd meðlima sinna við samtök skógareigenda. Málstaðilar drógu þó til baka tilkynninguna um þann samning í bréfi til Eftirlitsstofnunarinnar frá 16. september 1996, þar sem greint er frá því að meðlimir í TFB hafi ákveðið að starfa ekki saman innan TFB í slíkum verðsamningaviðræðum. Málstaðilar hafa síðan staðfest skriflega að engin samvinna sé á milli meðlima í TFB um verð eða önnur viðskiptakjör sem ná yfir allt landið í tengslum við kaup á trjábolum eða sagi. Í ljósi þessarar þróunar mun Eftirlitsstofnunin ekki aðhafast frekar vegna þessa hluta tilkynningarinnar.

2. Málstaðilar

2.1. TFB

3. TFB er samvinnuvettvangur allra fyrirtækja í norska timburvinnsluiðnaðinum (sjá hér á eftir), meðal annars um kaup á hrávöru úr timbri fyrir þennan iðnað. Samkvæmt samþykktum er markmið TFB að vernda sameiginlega hagsmuni meðlima sinna, vera vettvangur sameiginlegra hagsmuna í timburviðskiptum, endurvinnslu á pappír o.s.frv. og samvinnu við önnur iðnaðarsamtök.
4. Samkvæmt hefð hefur hluti af starfsemi TFB tengst verðsamningum vegna kaupa á viði til trjákvóðugerðar og sagi til pappírs- og trjákvóðuiðnaðarins (hér á eftir kallað timburvinnsluiðnaðurinn), og dreifingar á þessum vörum til meðlima samkvæmt timburkvótasamningnum. Gildandi kaupsamningar eru aftur á móti gerðir af einstökum meðlimum eða í gegnum sameiginlegar innkaupastofnanir.
5. TFB er stjórnað af aðalfundi og stjórn. Í reynd annast vinnuhópar þó að mestu leyti starfsemi TFB en þeir eru tilnefndir á aðalfundi eða af stjórn sem í eiga sæti fulltrúar meðlima í TFB.
6. Vinnuhópur um timburöflun (virkesutvalget, hér á eftir vísað til sem timburnefndarinnar) ber ábyrgð á málum er varða öflun á viði til trjákvóðugerðar og sagi fyrir meðlimi í TFB. Timburnefndinni er lýst af TFB sem vettvangi umræðna um framkvæmd tilkynnta samningsins, sem og um pólitísk málafni svo sem stefnumótun í skógrækt og innri uppbyggingu.

2.2. Meðlimir í TFB⁽²⁾

7. *Borregaard Industries Ltd* (Borregaard), með 3,155 milljarða NOK veltu, er efnadeildin í Orkla-samstæðunni, með 20,8 milljarða NOK heildarveltu. Timburvinnslufyrirtæki samstæðunnar (pappír og trjákvóða) eru m.a. Hellefos í Hokksund og Vafos í Kragerø.
8. *M. Peterson & Søn AS*, móðurfyrirtækið í Peterson-samstæðunni, starfar í pappírsiðnaðinum með 3,39 milljarða NOK veltu árið 1995. Peterson Moss AS, eini trjábolsnotandinn í samstæðunni, framleiðir kraftpappa og er með 852 milljóna NOK veltu.

⁽¹⁾ Í bréfi til Eftirlitsstofnunarinnar frá Østfoldtømmer ANS, innkaupastofnun sem er fulltrúi fyrir marga félaga í TFB, dagsettu 2. nóvember 1995, var upplýst að samningurinn myndi renna út 31. desember 1995.

⁽²⁾ Uppgefin velta er fyrir 1994, nema annað sé tekið fram. Upptaldir meðlimir eru þeir sem nota mestan við til trjákvóðugerðar innan TFB.

9. *Norske Skogindustrier ASA* (Norske Skog) er stærsta timburvinnslufyrirtækið í Noregi með 9,17 milljarða NOK veltu. Stærsti eigendahópurinn eru skógareigendasmamtökin sem ráða yfir 30 % (36 %)⁽³⁾ af hlutabréfum fyrirtækisins. Timburfrekustu deildir þess eru Nordenfjeldske Treforedling, Follum og Saugbrugsforeningen, sem einkum framleiða pappír, og Tofte Industrier og Folla CTMP, sem einkum framleiða trjákvöðu.
10. *AS Egelands Verk* annast timburvinnslu og vélsmíði og var með 46 milljóna NOK veltu árið 1995.
11. *Hunsfos Fabrikker AS* (Hunsfos) framleiðir aðallega pappír og trefjaplötur með 859 milljóna NOK veltu árið 1995.
12. *Rena Karton AS* framleiðir mismunandi gerðir af pappaspjöldum með 296 milljóna NOK veltu.
13. *Fritzøe Fiber AS* er dótturfyrirtæki að öllu leyti í eigu Laagen Skogindustrier AS⁽⁴⁾. Það framleiðir trjákvöðu og að ákveðnu marki raforku. Fritzøe var með 209 milljóna NOK veltu árið 1995.
14. *Rygene-Smith & Thommesen AS* (Rygene) framleiðir trjákvöðu með 126 milljóna NOK veltu árið 1995.
15. *A/S Union* sem meðal annars framleiðir pappír og raforku var með 1,25 milljarða NOK veltu árið 1995. Norske Skog á 57,4 % (47,8 %)⁽⁵⁾ hlutabréfa í A/S Union.
3. Samningurinn
16. Timburkvótasamningurinn er samningur milli meðlima í TFB. Meginregla samningsins er að einstakir atvinnurekendur innan timburvinnsluiðnaðarins kaupi trjáboli og sag frá „náttúrlegum upplöndum sínum“, sem afmarkast af landfræðilegri nálægð við viðkomandi vinnslustöðvar og eigin skóga. Á grundvelli kvóta, sem áður voru ákveðnir af norskum yfirvöldum, er þátttökufyrirtækjunum skipt landfræðilega niður í fjögur innkaupasvæði, eins og sýnt er í töflu 1 hér á eftir. Þrjú þessara svæða fá úthlutað kvóta samkvæmt ákveðinni prósentu af samanlögðu norskum framboði á trjábolum og sagi til þessara svæða. Norðursvæðið er ekki inni í þessu kvótakerfi. Samkvæmt samningnum ákvarðast hlutinn sem úthlutað er til einstakra fyrirtækja af samningum milli fyrirtækja á hverju svæði.

Tafla 1. Svæðisbundin úthlutun á trjábolum og sagi⁽⁶⁾

Innkaupa-svæði	Mikilvægustu þátttökufyrirtækin	Kvóti
Austur-svæðið	Saugbrugsforeningen (Norske Skog), Peterson og Borregaard (sameiginleg innkaup í gegnum Østfoldtømmer), Rena Karton	39,64 %
Vestur-svæðið	Tofte Industrier og Follum (Norske Skog) og Union (sameiginleg innkaup í gegnum Norsk Virke), Hellefos og Vafos (Borregaard), Fritzøe Fiber	51,60 %
Suður-svæðið	Egelands Verk, Rygene, Hunsfos	8,76 %
Norður-svæðið	Nordenfjeldske Treforedling og Folla CTMP (Norske Skog) (sameiginleg innkaup í gegnum Norsk Virke)	enginn kvóti

17. Landfræðileg afmörkun hvers innkaupasvæðis hefur samkvæmt TFB orðið mikilvægari á seinni árum, en fastir kvótar sem grundvallast á heildarframboði hafa í reynd orðið léttvægari.
18. Endurskoðaði samningurinn er á vissan hátt einfölduð útgáfa af fyrri timburkvótasamningi. Eins og titillinn bendir til varðar samningurinn samstarf um úthlutun á norskum barrtrjábolum og barrsagi til allra meðlima í TFB sem nota timbur. Yfirlýstur tilgangur með samningnum er að tryggja skynsamlega birgðastýringu á tiltæku norskum timbri og sagi á norskum markaði. Endurskoðaði samningurinn byggist á kvótum og landfræðilegri skiptingu samkvæmt fyrri timburkvótasamningi. Fyrir utan minniháttar breytingar eru landsvæðin þau sömu og áður. Þó er í nýja samningnum hvergi ótvírætt skírskotað til kvótaúthlutunar til einstakra innkaupasvæða.

⁽³⁾ Hluti atkvæðisréttar í prósentum.

⁽⁴⁾ Í tilkynningunni eru engar upplýsingar veittar um Laagen Skogsindustrier AS.

⁽⁵⁾ Hluti atkvæðisréttar í prósentum.

⁽⁶⁾ Taflan er unnin á grundvelli upplýsinga frá TFB.

19. Í samningnum eru tiltekin ákvæði um skiptingu á trjábolum og sagi innan innkaupasvæðanna. Í sveitarfélögum þar sem eru fleiri en einn timburkaupandi skal núverandi úthlutun við haldið „til að byrja með“. Þó er yfirlýst markmið að sveitarfélög taki upp endurúthlutun til kaupenda til að ná fram „eins skynsamlegri birgðastýringu og kostur er“. Hvað varðar sag skal nota sama birgi og vant er.
20. Auk þess er í samningnum kveðið á um að meðlimir í TFB skuli leysa vandamál varðandi tímabundnar sveiflur í framboði eða eftirspurn, að höfðu samráði í timburnefndinni. Stjórn TFB skal endurskoða samninginn árlega.
21. Ekkert skipulag er við lýði til að starfrækja eða framfylgja timburkvótasamningnum, ef frá er talið að hægt er að ræða og semja um útvegum á viði til trjákvóðugerðar og sagi í timburnefndinni. Í samningnum er ekki heldur kveðið á um samstarf á sviði flutninga eða aðra starfsemi er lýtur að birgðastýringu.

4. Framleiðsluvaran

22. Grundvallareiginleiki timburs er mjög langur framleiðslutími frá því að græðlingur er gróðursettur þar til arðbært er að höggva hann. Á Norðurlöndunum geta liðið allt að 70 til 100 ár áður en tré verður nothæfur sögunarviður. Að meginreglu til aukast gæði og þar með verðmæti skógarins, að vissu marki, með tímanum. Því getur einstaka skógareigandi alla jafna „geymt“ trjából á rót án þess að stofna verðmæti hans í hættu.
23. Unnt er að lýsa trjából sem hálfunninni vöru sem er notuð til að framleiða vörur úr timbri, svo sem pappír, pappa og sögunarvið. Besti hluti trjábolsins er aðallega seldur sem sögunarviður til sögunarmyllna og timburiðnaðarins (hér á eftir kallað sögunarmyllur), en afgangurinn er aðallega seldur sem viður til trjákvóðugerðar til timburvinnsluiðnaðarins. Minni hluti af trjábólnum er notaður til upphitunar, oft til einkanota. Af heildaruppskeru sem nemur árlega 10 til 12 milljónum m³ eru 8 til 9 milljónir m³ seldar til skógariðnaðarins sem viður til trjákvóðugerðar eða sögunarviður. Trjábóllir sem eru höggðir eru aðallega greni (77 %) og fura (20 %). Uppskeyra lauftrjáa, aðallega birkis, nemur einungis u.þ.b. 3 % af heildaruppskeru.
24. Höggvinn trjábólur er vara sem lögunar sinnar vegna er erfitt að meðhöndla og er mikil að ummáli miðað við verð. Meðhöndlunarkostnaður vegna uppskeru og flutninga er tiltölulega mikill og krefst sérhæfðs tækjabúnaðar. Meðalflutningskostnaður er talinn vera 25% af heildarkostnaði fyrir bæði sögunarvið og við til trjákvóðugerðar.
25. Notendur viðar til trjákvóðugerðar, einkum í timburvinnsluiðnaðinum, kaupa alla jafna um 40% af samanlagðri innlendri uppskeru á trjábolum til iðnaðarnota eða um 3 til 4 milljónir m³. Um það bil 5 milljónir m³ fara til þeirra sem nota sögunarvið, einkum sögunarmyllna. Talið er að 35 til 38% af öllum sögunarvið, reiknað í rúmtaki, falli til sem sag. Vegna bættrar framleiðslutækni er þetta hlutfall líklega eitthvað lægra í dag. Sag er næstum eingöngu selt til framleiðslu á pappír og trjákvóðu. Önnur notkun á sagi, svo sem framleiðsla á köggjum til upphitunar, virðist ekki vera fjárhagslega hagkvæm. Vegna þess magns sem um er að ræða er verslun með sag talin skipta sköpum um arðsemi sögunarmyllna.
26. Viði til trjákvóðugerðar má skipta í mismunandi flokka eftir tegundum og gæðum. Framleiðsla á pappír og trjákvóðu er oft sérhæfð þannig að af tæknilegum eða fjárhagslegum ástæðum er eingöngu hægt að nota eina eða fáeinar tegundir og gæðaflokka af viði til trjákvóðugerðar. Flestir meðlimir í TFB geta t.d. notað nýtt greni, sumir geta notað alla gæðaflokka grenis og aðrir geta notað bæði greni og furu. Á sama hátt er unnt að flokka sag samkvæmt tegundum og gæðum, en það fer eftir því hvaða viðartegund sögunarmyllan notaði og ferskleika sagsins.

5. Markaðurinn

27. Norskar hagtölur sýna að 1993/94 voru 8,5 milljónir m³ trjábola höggnaðar til iðnaðarnota í Noregi, að brúttóvirði 2,5 milljarðar NOK. Einkum vegna minnkandi skógarhöggs lækkaði verðmætið jafnt og þétt úr 3,8 milljörðum NOK 1989/90. Samsvarandi út- og innflutningsverðmæti árið 1994 var annars vegar 121 og hins vegar 657 milljónir NOK. Að meðaltali eru um 50% af höggnum trjábolum seld sögunarmyllum og aðeins minna til timburvinnsluiðnaðarins. Þar sem hærra verð fæst fyrir sögunarvið, myndar hann um það bil tvo þriðju af tekjum skógareigenda.

5.1. Timbursalar

28. Meginhluti skóglendis í Noregi (78%) er í einkaeigu um það bil 126 000 skógareigenda. Um 75 % þeirra eru einnig bændur. Smærri hluti (12%) er í eigu hins opinbera, aðallega ríkisfyrirtækisins Statsskog og einstakra sveitarfélaga. Í samanburði er hlutur skógariðnaðarins óverulegur; nemur aðeins 2-3 % af öllu skóglendi.
29. Í Norges Skogeierforbund (NSF), stærstu samtökum skógareigenda, eru um 57 000 skógareigendur sem skiptast í 19 svæðafélög skógareigenda og 446 staðardeildir skógareigenda. NSF-kerfið stendur að jafnaði undir um 75% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggnaðar í Noregi. Öllum skógareigendum sem eru meðlimir í NSF er skylt að selja NSF-svæðafélaginu á viðkomandi landsvæði allt söluhæft timbur sitt. Árið 1994 nam heildartimbursala í gegnum NSF-kerfið um það bil 2 milljörðum NOK.
30. Margir stærri skógareigenda eru meðlimir í hinum skógareigendasamtökunum, Norskog. Í dag eru um 200 meðlimir í Norskog. Þessir meðlimir standa undir um 5 til 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggnaðar í Noregi. Meðlimirnir eru skuldbundnir til að selja 50% trjábola sem þeir höggva í gegnum Norskog.
31. Statsskog er fyrirtæki í ríkiseigu sem heggur og selur úr skógum í eigu ríkis og kirkju. Það stendur undir um 5 til 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggnaðar í Noregi.
32. Um það bil 68 000 skógareigendur, flestir mjög litlir, starfa utan skógareigendasamtaka. Margir þeirra stunda skógarhögg þó óreglulega. Til samans standa þeir undir um 10% af heildarbirgðum trjábola sem eru höggnaðar í Noregi. Þeir selja ýmist hver fyrir sig til kaupenda í iðnaðinum, eða gegnum óháða timbursala sem starfa einkum í Østfold.

5.2. Timburkaupendur og kaupendur á sagi

5.2.1. Kaupendur á sagi

33. Í Noregi eru um 600 sögunar- og hefilmillur. Annaðhvort sjá einstaka sögunarmyllur um kaupun eða, ef um er að ræða eignarhaldstengsl, samtök sögunarmyllna. Þar að auki annast innkaupastofnanir ákveðin kaup á sagi fyrir timburvinnsluiðnaðinn, annaðhvort vegna þess að þær eiga einnig sögunarmyllur, samanber Norske Skog, eða í því skyni að skiptast á sögunarvið og sagi við sögunarmyllurnar.

5.2.2. Kaupendur á viði til trjákvóðugerðar og sagi

34. Þrátt fyrir að nokkur minni timburvinnslufyrirtæki kaupi hvert fyrir sig við til trjákvóðugerðar á viðkomandi landssvæðum fara um 90% kaupanna fram í gegnum tvær stofnanir sem annast kaup á viði til trjákvóðugerðar.
35. Norsk Virke AS er sameiginlegt innkaupafyrirtæki í eigu Norske Skog AS (91 %) og A/S Union (9 %). Fyrirtækið ber ábyrgð á kaupum á viði til trjákvóðugerðar og sagi fyrir timburvinnslufyrirtækin í Norske Skog og Union, að frátöldum kaupum til Saugbrugsforeningen í austurhluta Noregs og pappírverksmiðja sem Norske Skog á í Frakklandi og Austurríki. Að auki útvegar það hráefni fyrir spónaplötufyrirtækin í Norske Skog, endurvinnslupappír að því marki sem hann er notaður af pappír- og trjákvóðuverksmiðjum í eigu Norske Skog, sem og sag til fjögurra af sjö sögunarmyllum í eigu Norske Skog. Fyrirtækið kaupir allt að 60% af norskum birgðum af viði til trjákvóðugerðar.

36. Østfoldtømmer ANS, er sameiginlegt innkaupafyrirtæki fyrir Borregard Industries Limited, M. Peterson & Søn A/S og Norske Skog Saugbrugs AS (Saugbrugsforeningen), og starfar í Østfold. Fyrirtækið ber ábyrgð á kaupum á viði til trjákvóðugerðar og sagi fyrir framleiðslufyrirtæki eigenda sinna í Østfold, sem og fyrir Rena Karton. Østfoldtømmer kaupir rúmlega 30% af norskum birgðum af viði til trjákvóðugerðar.
37. Í töflu 2 er yfirlit yfir helstu kaupendur á viði til trjákvóðugerðar og sagi og hlutfallslegri stærð þeirra á viðkomandi innkaupasvæðum:

Tafla 2. Kaup á viði til trjákvóðugerðar og sagi árið 1995 (1000 m³)(⁷)

Innkaupasvæði	Fyrirtæki	Viður til trjákvóðugerðar	Sag	Samtals	%
Austursvæðið	Østfoldtømmer	629	774	1 403	95
	Rena	68		68	5
	Samtals	698	784	1 482	100
Vestursvæðið	Norsk Virke	1 439	489	1 928	86
	Borregaard	185		185	8
	Fritzøe	71	60	131	6
	Samtals	1 695	549	2 244	100
Suðursvæðið	Egeland	37		37	10
	Hunsfos	169	63	232	64
	Rygene	91		91	25
	Samtals	297	63	360	100
Norðursvæðið	Norsk Virke	578	272	850	100

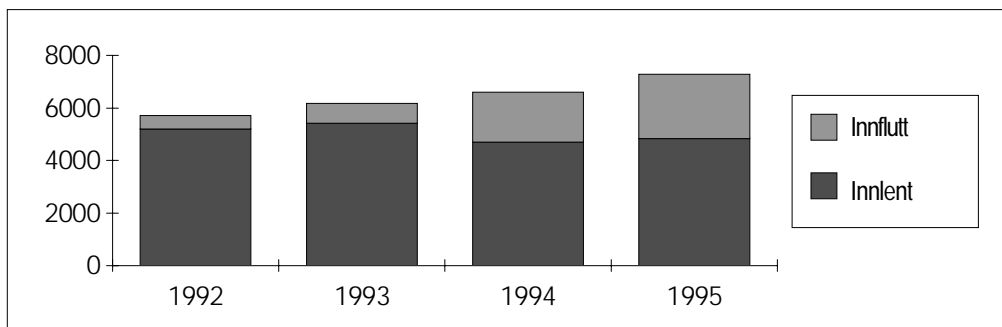
38. Hafa ber hugfast að prósenturnar í töflunni endurspeгла ekki fullkomlega samkeppnisstöðuna á viðkomandi svæðum. Norsk Virke á rétt á að kaupa við til trjákvóðugerðar og sag á tilteknum smærri svæðum innan austursvæðisins. Innkaup Rena Karton eru samkvæmt TFB í höndum Østfoldtømmer. Norsk Virke og Østfoldtømmer, og hugsanlega aðrir meðlimir í TFB, eiga í einstaka tilvikum samstarf um að samræma flutninga og geta skipst á trjábolum og sagi á milli svæðanna. Þetta er ekki sýnt í töflunni hér að ofan. Einnig ber að hafa í huga að tölurnar taka til timburs og sags sem fellur til af lauftrjám. Sala á barrtrjám og -sagi til meðlima í TFB nam árið 1995 samtals 4,84 milljónum m³.

5.3. Alþjóðleg viðskipti

39. Timburviðskipti milli landa takmarkast af ýmsum þáttum svo sem tiltölulega háum flutningskostnaði, framboði á tegundum og gæðum timburs sem eftirspurn er eftir, ferskleika, ólíkum reglugerðum um mál og öðrum innlendum reglugerðum (t.d. birkingu). Viðskipti með sag takmarkast enn fremur af umtalsverðu ummáli vörunnar. Þó fara alþjóðleg viðskipti vaxandi. Ein ástæða þess er aukin notkun á viðartegundum sem vaxa hratt og eru þar með ódýrari, einkum frá löndum á suðurhveli jarðar, til framleiðslu á ólíkum tegundum af viðarvörum sem áður kröfðust timburs frá norrænum skógarsvæðum. Aukið framboð á tiltölulega ódýrum barrtrjám frá Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum hefur einnig leitt til aukinna viðskipta í Norður-Evrópu. Enn fremur hefur notkun endurunnins pappírs stuðlað að því að draga úr álagi á staðbundið eða svæðisbundið timburframboð. Í dag er hreint offramboð á innfluttu timbri til iðnaðarnota í Noregi.
40. Svigrúm til að flytja inn við til trjákvóðugerðar og, í takmarkaðra magni, sag er tiltöluleg mikið, þar sem norskur timburvinnsluiðnaður hefur aðgang að höfnum og getu til að kaupa mikið magn í einu. Þannig er hægt að halda niðri flutningskostnaði á einingu, sem er aðal hindrunin í slíkum viðskiptum. Útflutningur á viði til trjákvóðugerðar virðist hins vegar takmarkast meðal annars við landfræðileg og staðfræðileg skilyrði í Noregi sem auka útgjöld í tengslum við útvegum og flutning, ásamt tiltölulega háum framleiðslukostnaði og eignarfyrirkomulagi sem einkennist af litlum og mjög dreifðum skógarbújörðum. Þó er hefð fyrir viðskiptum með við til trjákvóðugerðar við landamærasvæði nálægt Svíþjóð. Útflutningur á sagi er jafnvel enn takmarkaðri, einkum vegna umtalsverðs ummáls vörunnar og takmarkaðs aðgangs birgja, þ.e. sögunarmyllna að höfnum.

(⁷) Taflan er unnin á grundvelli upplýsinga frá TFB.

Tafla 3. Innkaup innanlands og innflutningur meðlima í TFB á barrtrjám til trjákvóðugerðar og á barrsagi (1000 m³)(⁸)

41. Eins og sýnt er í töflu 3 hér að ofan hefur innflutningur á viði til trjákvóðugerðar og sagi aukist umtalsvert á síðustu árum. Hann meir en tvöfaldaðist árið 1994, að því er virðis vegna aukinnar eftirspurnar eftir timburvörum bæði innanlands og á alþjóðlegum vettvangi, og á sama tíma var innlend uppskera í algjöru lágmarki. Árið 1995 náði innflutningur næstum 2,5 milljónum m³, eða meir en 30 % af samanlagðri sölu á viði til trjákvóðugerðar og sagi til norska skógariðnaðarins. Svíþjóð er mikilvægasti innflutningsaðilinn, en einnig eru regluleg viðskipti við Finnland, Danmörku, Þýskaland, Rússland og Eystrasaltsríkin. Unnt er að kaupa við til trjákvóðugerðar og sag á alþjóðlegu dagsverði. Þó fer innflutningur aðallega fram á grundvelli árssamninga.
42. Útflutningur á viði til trjákvóðugerðar og sagi er tiltöluleg lítill, 400 til 600 m³ á ári hin síðari ár, en það samsvarar 5 til 10% af heildariðnaðarnotkun í Noregi. Útflutningurinn er til nágrennalandanna, einkum Svíþjóðar.
43. Þróun á breytilegu verði (relative price) á viði til trjákvóðugerðar virðist fylgja sama mynstri í allri Norður-Evrópu. Hins vegar virðist, samkvæmt opinberum hagskýrslum(⁹), vera töluverður munur á raunverði (absolute price) bæði á viði til trjákvóðugerðar og sagi í Evrópu. Þó er mjög erfitt að gera samanburð milli ólíkra landa á þróun á breytilegu verði eða raunverði meðal annars vegna mismunar á innbyrðis hlutfalli tegunda og gæða á trjábolum, gjaldeyrisveiflna, söluskilyrða (t.d. selt við veginn, c.i.f., á rót), innlendra mælikerfa, staðbundinna verðbreytinga innanlands og aðgengis að áreiðanlegum hagskýrslum um verð. Því hefur Eftirlitsstofnun EFTA ekki getað komist að endanlegri niðurstöðu um verð og verðþróun í Noregi miðað við önnur lönd á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga.
44. Mismunandi vörur framleiddar úr viði til trjákvóðugerðar og sagi eru fluttar út í stórum stíl. Umtalsverð viðskipti eru með slíkar vörur innan EES. Til dæmis nam útflutningsverðmæti á pappír og pappa frá Noregi til annarra EES-ríkja 5,9 milljörðum NOK(¹⁰) árið 1994.

II. Lagalegar forsendur

1. 1. mgr. 53. gr.

45. Samkvæmt 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins eru bannaðir allir samningar milli fyrirtækja, ákvarðanir samtaka fyrirtækja og samstilltar aðgerðir sem geta haft áhrif á viðskipti milli samningsaðila og hafa að markmiði eða af þeim leiðir að komið sé í veg fyrir samkeppni, eða henni raskað á EES-svæðinu.

1.1. Almennt gildissvið 1. mgr. 53. gr.

46. Meðlimirnir í TFB eru viðskiptafyrirtæki og falla því undir 1. mgr. 53. gr. samningsins. TFB eru samtök fyrirtækja. Þar af leiðandi ber að líta á timburkvótasamninginn sem samning milli fyrirtækja eða þá sem ákvörðun samtakanna.

(⁸) Súluritið er unnið á grundvelli upplýsinga frá TFB.

(⁹) Sjá m.a. „Verð á skógarafurðum 1992-94“ Timber Bulletin Vol XLVIII (1995), nr. 1.

(¹⁰) Heild: Opinberar norskar hagskýrslur.

1.2. Skilgreining á viðkomandi markaði

1.2.1. Vörumarkaðurinn

47. Timburkvótasamningurinn varðar kaup meðlima í TFB á barrtrjám og -sagi. Þrátt fyrir að samningurinn útiloki ekki kaup á sögunarviði kaupa meðlimir í TFB aðallega við til trjákvóðugerðar. Það sem keypt er af sögunarviði er aðallega selt sögunarmyllum eða skipt fyrir sag. Þar af leiðandi virðist eðlilegt að takmarka markaðinn við timbur til trjákvóðugerðar og sag. Í ljósi þess að tiltölulega lítil viðskipti eiga sér stað í Noregi með lauftré skiptir ekki máli í þessu mati hvort viðmiðunarmarkaðir eru einungis markaðir með barrtré til trjákvóðugerðar og barrsag eða markaðir sem einnig taka til lauftrjáa.
48. TFB-samtökin hafa haldið því fram að viður til trjákvóðugerðar og sag tilheyri sama markaði. Þrátt fyrir að iðnfyrirtæki geti hins vegar í ríkum mæli skipt á sagi og viði til trjákvóðugerðar bendir ýmislegt til að samkeppnisskilyrðin fyrir þessar tvær vörur séu ólík. Sag er aukaafurð sem fellur til þegar sögunarmyllur vinna sögunarvið og framleiðslumagnið ákvarðast fremur af eftirspurn eftir fullunninni vöru frá sögunarmyllunum en eftirspurn iðnaðarins eftir sagi og viði til trjákvóðugerðar. Þessi ósveigjanleiki í framboði eykst enn fremur vegna vandamála tengdum langtímageymslu, þar sem sag er hlutfallslega umfangsmeira og spillist fyrr en trjábolir. Þar sem önnur efnahagslega hagkvæm not fyrir sag virðast ekki vera fyrir hendi bendir það til þess að sögunarmyllur standi tiltölulega verr að vígi gagnvart kaupendum en seljendur viðar til trjákvóðugerðar. Þrátt fyrir að ákveðin tengsl séu greinilega milli verðs á sagi og verðs á viði til trjákvóðugerðar virðist endanlegt verð á sagi fremur ráðast af samningsstyrk hlutaðeigandi sögunarmyllu og timburvinnslufyrirtækja en verði á viði til trjákvóðugerðar. Þar af leiðandi virðist sag og viður til trjákvóðugerðar ekki tilheyra sama markaði. Hins vegar ber að hafa hugfast að innbyrðis markaðsstaða meðlima í TFB væri sú sama óháð því hvort sag og viður til trjákvóðugerðar teldust tilheyra einum markaði eða tveimur aðskildum mörkuðum og að þessi skipting hefur engin áhrif á mat þessa máls.
49. Einnig verður að meta hvort skipta beri mörkuðum fyrir við til trjákvóðugerðar og sag enn frekar. Eins og TFB-samtökin benda réttilega á geta notendur yfirleitt ekki skipt á ólíkum tegundum eða mismunandi gæðum viðar til trjákvóðugerðar og sags, að hluta til vegna mismunandi verðs og að hluta til af tæknilegum ástæðum. Þó eru nokkur mikilvæg viðskiptaskilyrði, svo sem flutningsskilmálar og reglur um mælingar, eins á þessum mörkuðum. Ennfremur eru það aðallega sömu kaupendur og í ákveðnum mæli sömu seljendur sem ákveða verð og önnur viðskiptakjör bæði á markaðinum fyrir við til trjákvóðugerðar og fyrir sag. Við mat á áhrifum gildandi samninga á samkeppni nægir því að vísa til markaðar með við til trjákvóðugerðar og sag.

1.2.2. Landfræðilegur markaður

50. Þegar viðkomandi landfræðilegur markaður er skilgreindur er byrjað á því landsvæði sem samningurinn sem er til athugunar tekur til. Það er Noregur í þessu tilviki. Þó má stækka þetta svæði ef almenn samkeppnisskilyrði fyrir viðkomandi vörur eiga við um alla viðskiptaaðila á stærra landsvæði.
51. TFB-samtökin halda því fram að viðkomandi landfræðilegur markaður taki til Noregs, Svíþjóðar, Danmerkur, Þýskalands, Finnlands, Póllands, Englands, Skotlands, Rússlands og Eystrasaltsríkjanna, sem hér á eftir verður vísað til sem Norður-Evrópu. Þetta byggist á því að viður til trjákvóðugerðar og sag frá þessum löndum er staðgönguvara hvað varðar tegundir og gæði, að töluverð viðskipti eiga sér stað milli þessara landa og að þróun á breytilegu verði virðist svipuð á þessu svæði. Einnig er bent á að þrátt fyrir að flutningskostnaður sé tiltölulega hár, einkum vegna land- og staðbundinna skilyrða í Noregi, er eftir sem áður hægt að hagnast á innflutningi, sem er háður breytilegu verði og möguleikanum á að finna skynsamlegar flutningslausnir. Þetta sýnir sig í því að innflutningur nemur nú 25 til 30 % (1994/95) af heildaröflun á viði til trjákvóðugerðar og sagi.

52. Eftirlitsstofnunin hefur ekki getað komist að endanlegri niðurstöðu á grundvelli fyrirbyggjandi verðsamanburðar í Norður-Evrópu (sjá nr. 43). Þá má gera þá almennu athugasemd að það kæmi ekki á óvart ef þróun á breytilegu verði á trjábolum væri svipuð í flestum löndum heims. Ekki er annars að vænta þar sem geta kaupenda á sviði iðnaðar tengist verðþróun í alþjóðlegum viðskiptum með vörur eins og pappír, trjákvöðu og aðrar fullunnar og hálfunnar vörur úr timbri, en verð á þeim er að verulegu leyti ákveðið á alþjóðlegum vettvangi. Þetta er þó ekki endilega merki um einn alþjóðlegan markað fyrir við til trjákvöðugerðar. Þvert á móti eru töluverðar breytingar á raunverði í ólíkum löndum sem ætti að benda til þess að markaðir séu innlendir.
53. Viðurkennt er að trjákvöða og viður til trjákvöðugerðar frá Norður-Evrópu er staðgönguvara hvað varðar tegund og gæði og að sem stendur eru góðir möguleikar á innflutningi á viði til trjákvöðugerðar og að vissu marki sagi. Norskir kaupendur eru nógu öflugir til að kaupa í miklu magni, t.d. skipsfarm, og halda þannig flutningskostnaði niðri. Ennfremur hafa þeir aðgang að höfnum. Flutningskostnaður frá landamærasvæðum í Svíþjóð sem er afdráttarlaust stærsti upprunastaður innflutnings er ekki endilega hærri en vegna innlands hráefnis fyrir iðnfyrirtæki sem eru í næsta nágrenni. Slíkur innflutningur takmarkast þó af flutningskostnaði og sérstökum gæðakröfum sem gilda um tilteknar tegundir af pappír og trjákvöðu.
54. Norskir seljendur standa hins vegar andspænis verulegum vanda vegna útflutnings á viði til trjákvöðugerðar. Hár flutningskostnaður miðað við virði timbursins útilokar útflutning sem hagkvæman valkost fyrir meiri hluta skógareigenda nema þeir séu á landmærasvæðinu við Svíþjóð eða nálægt höfn. Að auki eru einstakir skógareigendur of smáir til að skipuleggja sjálfir markaðssetningu, aðlögun að ólíkum reglum um mál og flutninga og tiltæk sölusamtök sinna slíki starfsemi í takmörkuðum mæli.
55. Almenn einkenni á núverandi markaðsaðstæðum, þar með talinni verðlagningu, sem ákvarðast í samningum innlendra seljenda og kaupenda og af dreifingar- og innkaupakerfum, sem eru skipulögð innanlands, gefa til kynna innlendan markað. Á sama tíma bendir hlutfallslega mikill innflutningur til þess að hægt sé að láta við til trjákvöðugerðar, einkum frá Svíþjóð, Rússlandi og Eystrasaltsríkjunum koma í stað viðar til trjákvöðugerðar sem keyptur er á heimamarkaði, og er þá tekið mið af eftirspurn. Það er viðurkennt að verð á innflutningsafurðum frá þessum löndum, sem kaupendur ná að semja um, kunni að vera mikilvægur þáttur í verðsamningum milli kaupenda og seljenda í Noregi. Þetta kann að hafa einhver áhrif á samningsstyrk einstakra markaðsaðila og ætti því að taka til greina þegar raunveruleg markaðsstaða þeirra er metin. Þó nægir tiltölulega mikill innflutningur í sjálfu sér ekki til þess að draga þá ályktun að Noregur og helstu útflutningslöndin tilheyri sama markaði. Að teknu tilliti til almennra markaðsaðstæðna og viðskiptahindrana sem um getur í 53. og 54. mgr. hér að framan ættu verð og önnur viðskiptakjör, sem eru meginþættirnir í markaðsafmörkun, þess í stað að ákvarðast af innlendum þáttum fyrst og fremst.
56. Á sama hátt er verð á sagi ákveðið í samningum fulltrúa sögunarmyllu og kaupanda á sagi til iðnaðarnota á viðkomandi stað eða svæði. Þrátt fyrir að kaupandi geti notað innflutningsverðið sem þak á tilboði sínu til sögunarmyllunnar getur sögunarmyllan ekki notað heimsverð til að ná herra verði fyrir sagið þar sem útflutningur er ekki arðvænlegur kostur. Þar að auki er verð á sagi oft ákveðið sem hluti af víðtækari viðskiptum á sögunarviði, sagi og að ákveðnu marki viði til trjákvöðugerðar. Skilyrðin fyrir þessum viðskiptum ákvarðast af aðgangi sögunarmyllna að öðrum seljendum sögunarviðar og öðrum mörkuðum fyrir sag og við til trjákvöðugerðar fremur en heimsverði á þessum vörum. Það eru því innlendir þættir sem eru afgerandi við ákvörðun á endanlegum kjörum í viðskiptum á markaðinum fyrir sag.
57. Í ljósi áðursagðs verður að draga þá ályktun að núverandi samkeppnis skilyrði séu almennt séð ekki nægilega einsleit á stærra svæði en Noregi og hugsanlega tilteknum svæðum í Svíþjóð sem liggja að Noregi til að hægt sé að líta á það sem einn landfræðilegan markað. Viðskipti við slík landamærasvæði eru ekki það umfangsmikil að þau hafi áhrif á matið í þessu máli. Því nægir að vísa til Noregs sem viðkomandi landfræðilegs markaðar fyrir við til trjákvöðugerðar og sag.

1.3. Samkeppnishömlur

58. Meðlimirnir í TFB eru keppinautar eða hugsanlegir keppinautar á markaði um kaup á viði til trjákvóðugerðar eða sag. Timburkvótasamningurinn er um markaðsskiptingu en slíkur samningur er afdráttarlaust bannaður samkvæmt c-lið 1. mgr. 53. gr. Samningurinn takmarkar aðgang meðlima í TFB að öðrum viðarbirgðum til trjákvóðugerðar og sagbirgðum, sem og aðgang birgja að frjálsum tilboðum í þessar vörur og hefur þannig óeðlileg áhrif á jafnvægi í framboði og eftirspurn. Samningurinn kann einnig að hafa óbein áhrif á verð á viði til trjákvóðugerðar og sagi með því að tryggja viðkomandi fyrirtækjum birgðasvæði þar sem fyrir eru fáir eða engir keppinautar.
59. Í ljósi þeirrar staðreyndar að TFB er í forsvari fyrir nánast alla norska kaupendur á viði til trjákvóðugerðar og sagi með heildarveltu yfir 30 milljarða NOK og að samningurinn um markaðsskiptingu tekur til alls landsins verður að líta svo á að um sé að ræða töluverðar samkeppnishömlur.

1.4. Áhrif á viðskipti

60. Tilkynntur samningur kann að hafa óbein áhrif á verð á viði til trjákvóðugerðar og verð á sagi með því að draga úr samkeppni milli hugsanlegra kaupenda á sagi og viði til trjákvóðugerðar. Þetta kann aftur að hafa áhrif á útflutning á viði til trjákvóðugerðar og sagi þar sem verðviðmiðun innanlands kann að hafa áhrif á vilja eða getu birgja til útflutnings. Viðurkennt er að útflutningur frá Noregi er tiltölulega lítill, einungis um 5% af heildaruppskeru og takmarkast að meginreglu við héruðin sem liggja að landamærum Svíþjóðar og tiltekin strandsvæði með beinan aðgang að höfnum, þannig að slík áhrif kunna að vera takmörkuð.
61. Samkvæmt dómafordæmum dómstóls Evrópubandalaganna⁽¹⁾ getur ákvörðun á verði fyrir hálfunna vöru sem alla jafna er ekki flutt út frá viðkomandi svæði samt haft áhrif á viðskipti milli aðildarríkja þar sem varan er hráefni fyrir aðra vöru sem er sett á markað annarsstaðar í bandalaginu. Í þessu máli kann tilkynntur samningur að hafa óbein áhrif á verð eða önnur viðskiptakjör fyrir viði til trjákvóðugerðar eða sag með því að hamla samkeppni milli kaupenda á viði til trjákvóðugerðar og sagi. Viður til trjákvóðugerðar og sag eru hálfunnar vörur sem eru notaðar sem aðalhráefni í mikilvægar norskar útflutningsvörur svo sem pappír og trjákvóðu. Þar sem tilkynntur samningur kann þannig að hafa áhrif á verð og önnur viðskiptakjör á viði til trjákvóðugerðar og sagi, kann hann að hafa áhrif á vöruflaði á síðari framleiðslustigum innan EES.
62. Tilkynnti samningurinn kann einnig að hafa áhrif á innflutning á viði til trjákvóðugerðar og sagi. Verð er mikilvægasti þátturinn þegar framboð á viði til trjákvóðugerðar er ákvarðað. Breytingar í framboði á viði til trjákvóðugerðar innanlands hefur bein áhrif á þörf norska iðnaðarins á að flytja inn viði til trjákvóðugerðar og sag til að framleiða vörur á seinni framleiðslustigum. Aðstæður árið 1994 sýna að framboð á innlendum viði til trjákvóðugerðar hefur áhrif á innflutning, en þá dróst skógarhögg og framboð á innlendum viði til trjákvóðugerðar saman og innflutningur meira en tvöfaldaðist á einu ári.
63. Með hliðsjón af verulegum áhrifum hlutaðeigandi fyrirtækja á viðkomandi markað og samanlagðri stærð þeirra, verður því að draga þá ályktun að tilkynntur samningur geti haft áhrif á samkeppni í skilningi 1. mgr. 53. gr.

2. 3. mgr. 53. gr.

64. Til þess að umsækjandi geti fengið undanþágu frá 1. mgr. 53. gr. verður hann að sýna að samningarnir stuðli að bættri framleiðslu eða vörudreifingu eða efli tæknilegar og efnahagslegar framfarir, enda sé neytendum veitt sanngjörn hlutdeild í þeim ávinningi sem af þeim hlýst. Til að unnt sé að tala um ávinning í þessum skilningi verða raunverulegar endurbætur að vega meira en skaðleg áhrif á samkeppni⁽²⁾. Ennfremur verða takmarkanirnar sem kveðið er á um í samningunum að vera nauðsynlegar til að þessi ávinningur náist og samningarnir mega ekki gera viðkomandi fyrirtækjum kleift að útiloka samkeppni hvað varðar meginhluta þeirra vara sem um ræðir. Eftirlitsstofnunin álfur að tilkynntur samningur uppfylli engin þessara skilyrða.

⁽¹⁾ Sjá m.a. BNIC II (1987, dómasafn 4789).

⁽²⁾ Sjá m.a. *Consten og Grundig gegn framkvæmdastjórninni* (1966 dómasafn 299, 348).

2.1. Ávinningur af tilkynnta samningnum

65. TFB-samtökin halda því fram að timburkvótasamningurinn dragi úr flutningskostnaði norska timburvinnsluiðnaðarins, hvetji til skógarhöggs og tryggi iðnaðinum stöðugt hráefni.
66. Lækkun flutningskostnaðar virðist fyrst og fremst vera spurning um hagkvæmari birgðastýringu. Þó hefur ekki verið tilkynnt um neinn samning þar að lútandi. Þvert á móti hafa TFB-samtökin haldið því fram að engin samvinna eigi sér stað á sviði birgðastjórnunar sem varði timburkvótasamninginn beint. Þrátt fyrir að timburkvótasamningurinn ætti, með því að tryggja að kaupendur keyptu við til trjákvóðugerðar eða sag í næsta nágrenni við sig, eða að minnsta kosti á eigin innkaupasvæði, að hafa í för með sér að viðurinn eða sagði yrði flutt styttri vegalengdir, leiðir það ekki nauðsynlega af samningnum. Allt eins mætti halda fram að fyrirtæki sem hefði „tæmt“ birgðir á svæðinu neyddist til að flytja inn við til trjákvóðugerðar eða sag erlendis frá, nokkuð sem hugsanlega fæli í sér aukinn flutningskostnað, í stað þess að snúa sér til annarra svæða innanlands. Því leikur vafi á að timburkvótasamningurinn stuðli raunverulega að lægri flutningskostnaði.
67. Telja verður að mikilvægasti hvatinn að skógarhöggi sé verðið eða aðrir söluskilmálar í boði fyrir trjábolli. Timburkvótasamningurinn gæti hugsanlega hvatt til skógarhöggs á viðkomandi svæði með því að tryggja skógareigendum örugga sölu á timbrinu. Samningurinn um markaðsskiptingu hindrar þó skógareigendur og aðra seljendur í að leita annarra kaupenda fyrir utan eigin innkaupasvæði sem hugsanlega gætu boðið betri kaupskilmála fyrir við til trjákvóðugerðar en þá sem eru í boði á svæðinu. Þetta myndi letja seljendur til að höggva meira en áformað var. Þegar alls er gætt virðast áhrif samningsins um markaðsskiptingu á skógarhögg vera lítilfjörleg og jafnvel neikvæð.
68. Að lokum er hugsanlegt að timburkvótasamningurinn, að minnsta kosti að vissu marki, stuðli að stöðugu framboði á hráefni til einstakra fyrirtækja með því að draga úr þeim óstöðugleika í hráefnisframboði sem fylgir samkeppni á milli kaupenda. Þó virðast aðrir þættir svo sem lengd og tímasetning samninga, sem og skilvirkni birgðastjórnarkerfa og almenn stefna í innkaupum einstakra fyrirtækja, skipta meira máli í þessu sambandi.
69. Í ljósi áðursagðs virðist vera lítill ef nokkur almennur ávinningur af hinum tilkynnta samningi. Hins vegar hindrar markaðsskiptingin sem leiðir af timburkvótasamningnum einstaka kaupendur í að kaupa við til trjákvóðugerðar eða sag utan „eigin“ innkaupasvæðis, jafnvel þótt tengsl milli framboðs og eftirspurnar á tilteknum tímapunkti réttlættu slík kaup í efnahagslegu tilliti. Á sama hátt hindrar timburkvótasamningurinn seljendur á við til trjákvóðugerðar eða sagi í að leita kaupenda utan eigin svæðis sem væru reiðubúnir til að bjóða betri skilmála en þá sem bjóðast á þeirra svæði. Tilkynnti samningurinn hefur því verulega neikvæð áhrif á samkeppni á markaðinum með við til trjákvóðugerðar og sag og kann því að leiða til óskilvirkra birgðaskipta á þessum mörkuðum.
70. Því verður að draga þá ályktun að hverskyns almennur ávinningur af tilkynntum samningi myndi ekki vega meira en skaðleg áhrif á samkeppni á mörkuðunum fyrir við til trjákvóðugerðar og sag. Þar af leiðandi er ekki hægt að líta svo á að timburkvótasamningurinn hafi stuðlað að bættri framleiðslu, vörudreifingu eða eflingu á tæknilegum og efnahagslegum framförum í skilningi 3. mgr. 53. gr.

2.2. Nauðsyn ákvæða sem takmarka samkeppni

71. Þar sem ljóst er að tilkynntur samningur hefur ekki þann ávinning í för með sér sem samkvæmt 3. mgr. 53. gr. er skilyrði fyrir undanþágu, skiptir ekki meginmáli að sanna hvort hindranir sem kveðið er á um í samningnum séu nauðsynlegar til að ná slíkum ávinningi. Rétt er að taka fram að jafnvel þótt samningurinn hefði stuðlað að tilgreindum ávinningi, þ.e. lægri flutningskostnaði, hvatt til framleiðslu á trjábolum og stöðugs framboðs á hráefni til timburvinnsluiðnaðarins, og að þessi ávinningur vegi þyngra en neikvæð áhrif á samkeppni væri erfitt að sjá hvernig samkeppnishindranir sem af þessu leiðir teldust nauðsynlegar til að ná þessum ávinningi.
72. Til að lækka flutningskostnað yrði samvinna milli kaupenda á við til trjákvóðugerðar og sagi sem takmarkaðist við samræmda birgðastjórnun án þess að taka til markaðsskiptingar að öllu líkindum vera skilvirkari og hafa minni áhrif á samkeppni en timburkvótasamningurinn. Á sama hátt myndi sveigjanlegt verðkerfi og virk innkaupastefna einstakra kaupenda sem kaupa við til iðnaðarnota líklega fremur hvetja skógareigendur til skógarhöggs og stuðla að stöðugu framboði en svæðisbundin birgðaskipting.

73. Þrátt fyrir að tilkynntur samningur hefði stuðlað að bættri framleiðslu eða vörudreifingu eða eftir tæknilegar og efnahagslegar framfarir teldust takmarkanirnar sem lagðar eru á viðkomandi fyrirtæki ekki nauðsynlegar til að ná þessum markmiðum.

2.3. Útilokun á samkeppni

74. Þrátt fyrir að það skipti ekki meginmáli að komast að raun um hvort tilkynntur samningur geti leitt til útilokunar á samkeppni í verulegum mæli þar sem önnur skilyrði fyrir undanþágu eru ekki uppfyllt vill Eftirlitsstofnunin taka fram eftirfarandi í þessu sambandi. Tilkynntur samningur tekur til næstum alls innlends framboð á viði til trjákvóðugerðar og sagi. Þetta samsvarar um það bil 70% af heildarbirgðum af viði til trjákvóðugerðar og sagi til timburvinnsluiðnaðarins í Noregi. Að frátöldum minnihluta birgja sem eru staðsettir þannig að timburvinnslufyrirtæki í nágrennalöndunum myndu telja það fjárhagslega hagkvæmt að kaupa af þeim, eru engir aðrir kaupendur en meðlimir í TFB á norska markaðinum. Því verður að draga þá ályktun að tilkynntur samningur veiti TFB og meðlimum í TFB kost á að útiloka samkeppni fyrir meginhluta þeirra vara er um ræðir.

SAMÞYKKT ÞESSA ÁKVÖRÐUN:

1. gr.

Timburkvótasamningurinn sem gerður var 22. janúar 1986 milli meðlima í TFB, og síðari endurskoðuð útgáfa hans frá 25. mars 1996, brýtur í bága við 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins.

2. gr.

Undanþágu samkvæmt 3. mgr. 53. gr. EES-samningsins fyrir samninginn sem um getur í 1. gr. er hér með hafnað.

3. gr.

Viðkomandi fyrirtæki skulu þegar í stað binda enda á brotið sem um getur í 1. gr. og skulu forðast að gera nokkrar ráðstafanir sem hafa sambærileg markmið eða áhrif.

4. gr.

Þessari ákvörðun er beint til:

Treforedlingsindustriens Bransjeforening
A/S Egelands Verk
Hunsfos Fabrikker
Peterson Moss A/S
Norske Skogindustrier ASA
Borregaard Industries Ltd
Rena Karton AS
Rygene-Smith & Thommesen AS
Fritzøe Fiber A/S
A/S Union

Ákvörðun þessi telst fullgild á ensku og norsku.

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA

Knut Almestad

forseti.

EB-STOFNANIR

FRAMKVÆMDASTJÓRNIN

Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram (Mál nr. IV/M.1018 - GE Capital/Woodchester)

97/EES/43/03

1. Framkvæmdastjórninni barst 9. 10. 1997 tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu samkvæmt 4. gr. reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾ þar sem General Electric Capital Corporation, sem er dótturfyrirtæki í eigu General Electric Capital Services, Inc., sem aftur er dótturfyrirtæki U.S. Corporation General Electric Company, öðlast í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. reglugerðar ráðsins yfirráð í Woodchester Investments plc með hlutabréfakaupum.
2. Viðskiptastarfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:
  - G.E. Capital Corporation: fjármála- og váttryggingastarfsemi,
  - Woodchester: fjármálaþjónusta.
3. Að undangenginni forkönnun telur framkvæmdastjórnin að samfylkingin sem tilkynnt hefur verið geti fallið undir gildissvið reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89. Þó er lokaákvörðun hvað þetta atriði varðar frestað um sinn.
4. Framkvæmdastjórnin gefur þriðju aðilum sem eiga hagsmuna að gæta kost á að koma hugsanlegum athugasemdum sínum varðandi fyrirhugaða aðgerð á framfæri við sig.

Athugasemdir verða að hafa borist framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá birtingu þessarar tilkynningar í Stjótf. EB nr. C 314, 16. 10. 1997. Athugasemdirnar má senda til framkvæmdastjórnarinnar um bréfasíma (nr. +32 2 296 43 01/296 72 44) eða í pósti, með tilvísun til IV/M.1018 - GE Capital/Woodchester, á eftirfarandi heimilisfang:

Commission of the European Communities
Directorate-General for Competition (DG IV)
Directorate B - Merger Task Force
Avenue de Cortenberg 150
B-1040 Brussels

⁽¹⁾ Stjótf. EB nr. L 395, 30. 12. 1989. Leiðrétting: Stjótf. EB nr. L 257, 21. 9. 1990, bls. 13.

**Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram
(Mál nr. IV/M.998 - OBS! Danmark)****97/EES/43/04**

1. Framkvæmdastjórninni barst 7. 10. 1997 tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu samkvæmt 4. gr. reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾ þar sem fyrirtækin Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger (FDB), Norges Kooperative Landsforening (NKL) og Kooperativa Förbundet (KF) öðlast í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. reglugerðar ráðsins sameiginleg yfirlýðing yfir fyrirtækinu OBS! með kaupum á hlutum í nýstofnuðu fyrirtæki um sameiginlegt verkefni.
2. Viðskiptastarfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:
  - FDB: smásölustarfsemi aðallega í Danmörku,
  - NKL: smásölustarfsemi í Noregi,
  - KF: smásölustarfsemi í Svíþjóð,
  - OBS!: smásala um stórmarkað í Danmörku.
3. Að undangenginni forkönnun telur framkvæmdastjórnin að samfylkingin sem tilkynnt hefur verið geti fallið undir gildissvið reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89. Þó er lokaákvörðun hvað þetta atriði varðar frestað þar til síðar.
4. Framkvæmdastjórnin gefur þriðju aðilum sem eiga hagsmuna að gæta kost á að koma hugsanlegum athugasemdum sínum varðandi fyrirhugaða aðgerð á framfæri við sig.

Athugasemdir verða að hafa borist framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá birtingu þessarar tilkynningar í Stjórn. EB nr. C 312, 14. 10. 1997. Athugasemdirnar má senda til framkvæmdastjórnarinnar um bréfasíma (nr. +32 2 296 43 01/296 72 44) eða í pósti, með tilvísun til IV/M.998, á eftirfarandi heimilisfang:

Commission of the European Communities
Directorate-General for Competition (DG IV)
Directorate B-Merger Task Force
Avenue de Cortenberg 150
B-1040 Brussels

**Samrunareglugerðin gildir ekki um tilkynnta aðgerð
(Mál nr. IV/M.979 - Preussag/Voest Alpine)****97/EES/43/05**

Framkvæmdastjórnin úrskurðaði 1. 10. 1997 að tilkynnt aðgerð í áðurnefndu máli félli ekki undir gildissvið reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89 þar sem hún myndar ekki samfylkingu fyrirtækja í skilningi 3. gr. reglugerðarinnar. Úrskurður þessi byggist á a-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðarinnar. Heildartexti ákvörðunarinnar er eingöngu fáanlegur á þýsku og verður birtur eftir að viðskiptaleyndarmál sem kunna að koma þar fram hafa verið felld brott. Ákvörðunin er fáanleg:

- í pappírsgútfáfu á söluskrifstofum opinberrar útgáfustarfsemi Evrópubandalaganna,

⁽¹⁾ Stjórn. EB nr. L 395, 30. 12. 1989. Leiðrétting: Stjórn. EB nr. L 257, 21. 9. 1990, bls. 13.

- í tölvutæku formi í „CDE“-útgáfu af CELEX- gagnagrunninum, undir skjalanúmeri 397M0979. CELEX er tölvuvætt skjalakerfi sem hefur að geyma réttarreglur Evrópubandalagsins. Unnt er að fá frekari upplýsingar um áskrift hjá:

EUR-OP
Information, Marketing and Public Relations (OP/4B)
2, rue Mercier
L-2925 Luxembourg
Sími: +352 2929 42455, bréfasími: +352 2929 42763

**Samfylking fyrirtækja sem tilkynnt hefur verið fyrirfram
(Mál nr. IV/M.988 - Maersk DFDS Travel)**

97/EES/43/06

1. Framkvæmdastjórninni barst 6. 10. 1997 tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu samkvæmt 4. gr. reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾ þar sem fyrirtækin Maersk Air A/S, sem heyrir undir A.P. Moeller-samstæðuna, og DFDS A/S, sem tilheyrir Lauritzen-samstæðunni, öðlast í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. reglugerðar ráðsins sameiginleg yfirráð í fyrirtækinu Maersk DFDS Travel I/S, nýstofnuðu fyrirtæki um sameiginlegt verkefni.
2. Viðskiptastarfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:
  - Maersk Air: flugþjónusta,
  - DFDS: sjóflutningar og tengd þjónusta,
  - Maersk DFDS Travel: ferðaskrifstofuþjónusta.
3. Að undangenginni forkönnun telur framkvæmdastjórnin að samfylkingin sem tilkynnt hefur verið geti fallið undir gildissvið reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89. Þó er lokaákvörðun hvað þetta atriði varðar frestað um sinn.
4. Framkvæmdastjórnin gefur þriðju aðilum sem eiga hagsmuna að gæta kost á að koma hugsanlegum athugasemdum sínum varðandi fyrirhugaða aðgerð á framfæri við sig.

Athugasemdir verða að hafa borist framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá birtingu þessarar tilkynningar í Stjtið. EB nr. C 312, 14. 10. 1997. Athugasemdirnar má senda til framkvæmdastjórnarinnar um bréfasíma (nr. +32 2 296 43 01/296 72 44) eða í pósti, með tilvísun til IV/M.988 - Maersk DFDS Travel, á eftirfarandi heimilisfang:

Commission of the European Communities
Directorate-General for Competition (DG IV)
Directorate B - Merger Task Force
Avenue de Cortenberg 150
B-1040 Brussels

⁽¹⁾ Stjtið. EB nr. L 395, 30. 12. 1989. Leiðrétting: Stjtið. EB nr. L 257, 21. 9. 1990, bls. 13.

**Engin andstaða gegn tilkynntri samfylkingu
(Mál nr. IV/M.885 - Merck/Rhône-Poulenc - Merial)**

97/EES/43/07

Framkvæmdastjórnin ákvað 2. 7. 1997 að mótmæla ekki framangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa því yfir að hún samrýmdist hinum sameiginlega markaði. Þessi ákvörðun byggist á b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa af ákvörðuninni er eingöngu fáanleg á ensku og verður birt eftir að viðskiptaleyndarmál sem kunna að koma þar fram hafa verið felld brott. Ákvörðunin er fáanleg:

- í pappírsútgáfu á söluskrifstofum opinberrar útgáfustarfsemi Evrópubandalaganna,
- í tölvutæku formi í „CEN“-útgáfu af CELEX- gagnagrunninum, undir skjalanúmeri 397M0885. CELEX er tölvuvætt skjalakerfi sem hefur að geyma réttarreglur Evrópubandalagsins. Unnt er að fá frekari upplýsingar um áskrift hjá:

EUR-OP,
Information, Marketing and Public Relations (OP/4B)
2, rue Mercier
L-2925 Luxembourg
sími: +352 2929 42455, bréfasími: +352 2929 42763

**Engin andstaða gegn tilkynntri samfylkingu fyrirtækja
(Mál nr. IV/M.923 - Deutsche Bank/Dresdner Bank/ESG)**

97/EES/43/08

Framkvæmdastjórnin ákvað 23. 6. 1997 að mótmæla ekki framangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa því yfir að hún samrýmdist hinum sameiginlega markaði. Þessi ákvörðun byggist á b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa af ákvörðuninni er eingöngu fáanleg á þýsku og verður birt eftir að viðskiptaleyndarmál sem kunna að koma þar fram hafa verið felld brott. Ákvörðunin er fáanleg:

- í pappírsútgáfu á söluskrifstofum opinberrar útgáfustarfsemi Evrópubandalaganna,
- í tölvutæku formi í „CDE“-útgáfu af CELEX- gagnagrunninum, undir skjalanúmeri 397M0923. CELEX er tölvuvætt skjalakerfi sem hefur að geyma réttarreglur Evrópubandalagsins. Unnt er að fá frekari upplýsingar um áskrift hjá:

EUR-OP
Information, Marketing and Public Relations (OP/4B)
2, rue Mercier
L-2925 Luxembourg
Sími: +352 2929 42455, bréfasími: +352 2929 42763

⁽¹⁾ Stjórnartíð. EB nr. L 395, 30. 12. 1989. Leiðrétting: Stjórnartíð. EB nr. L 257, 21. 9. 1990, bls. 13.

**Samrunareglugerðin gildir ekki um tilkynnta aðgerð
(Mál nr. IV/M.897 - Stinnes/Haniel Reederei)**

97/EES/43/09

Framkvæmdastjórnin úrskurðaði 11. 8. 1997 að tilkynnt aðgerð í fyrrnefndu máli félli ekki undir gildissvið reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 4064/89⁽¹⁾ þar sem hún myndar ekki samfylkingu fyrirtækja í skilningi 3. gr. hennar. Þessi ákvörðun byggist á a-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðarinnar. Óstýtt útgáfa af ákvörðuninni er eingöngu fáanleg á þýsku og verður birt eftir að viðskiptaleyndarmál sem kunna að koma þar fram hafa verið felld brott. Ákvörðunin er fáanleg:

- í pappírsútgáfu á söluskrifstofum opinberrar útgáfustarfsemi Evrópubandalaganna,
- í tölvutæku formi í „CDE“-útgáfu af CELEX- gagnagrunninum, undir skjalanúmeri 397M0923. CELEX er tölvuvætt skjalakerfi sem hefur að geyma réttarreglur Evrópubandalagsins. Unnt er að fá frekari upplýsingar um áskrift hjá:

EUR-OP
Information, Marketing and Public Relations (OP/4B)
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Sími: +352 2929 42455, bréfasími: +352 2929 42763

**Afturköllun á tilkynningu um samfylkingu fyrirtækja
(Mál nr. IV/M.974 - Bertelsmann/Burda-HOS T)**

97/EES/43/10

Framkvæmdastjórninni barst 11. 8. 1997 tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu fyrirtækjanna Bertelsmann AG og Bruda Holding GmbH & Co. Tilkynningin var úrskurðuð ófullnægjandi þann 5. 9. 1997. Þann 26. 9. 1997 tilkynntu hlutaðeigandi aðilar framkvæmdastjórninni að þeir afturkölluðu tilkynninguna.

**Heimild fyrir ríkisaðstoð samkvæmt 92. og 93. gr. EB-sáttmálans 97/EES/43/11
Mál sem framkvæmdastjórnin andmælir ekki**

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt hollenska aðstoðaráætlun vegna svæðauppbyggingar, ríkisaðstoð nr. N 820/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt þýska aðstoðaráætlun vegna fjárfestinga í prentiðnaðinum, ríkisaðstoð nr. N 681/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt framlengingu á tveimur finnskum áætlunum um aðstoð til skipasmíðaiðnaðarins, ríkisaðstoð nr. N 810/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt austurríska aðstoð til að bjarga fyrirtækinu Actual Maschinenbau AG, ríkisaðstoð nr. N 920/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt austurríska fjárfestingaraðstoð til ferðamála, ríkisaðstoð nr. N 730/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt þýska björgunaraðstoð til fyrirtækisins KLH-Technik GmbH, ríkisaðstoð nr. N 339/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

⁽¹⁾ Stjtið. EB nr. L 395, 30. 12. 1989. Leiðrétting: Stjtið. EB nr. L 257, 21. 9. 1990, bls. 13.

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt austurríska aðstoð til byggingarfyrirtækisins Mayreder Bau GmbH, Linz, ríkisaðstoð nr. NN 118/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt aðstoð sem Breska konungsríkið veitti fyrirtækjunum LG Electronics Wales Ltd og LG Semicon Wales Ltd vegna fjárfestinga í rafrænum hálfleiðurum, ríkisaðstoð nr. N 907/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt hollenska þróunaraðstoð til El Salvador vegna kaupa á dráttarbáti til Comision Ejecutiva Portuaria Autonoma (CEPA), ríkisaðstoð nr. N 91/97 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt þýska endurskipulagningaraðstoð til fyrirtækisins Werkzeugmaschinen Vogtland GmbH, ríkisaðstoð nr. 853/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt þýska þróunaraðstoð til Víetnams vegna kaupa á farmskipum til Vinashin, ríkisaðstoð nr. N 92/97 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt austurríska fjárfestingaraðstoð til heilsuhælisins Thermenzentrum Geinberg Errichtungs-GmbH, ríkisaðstoð nr. N 506/97 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt þýska fjárfestingaraðstoð til fyrirtækisins Art Performance Musik Produktions GmbH, ríkisaðstoð nr. N 74/97 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt hollenska þróunaraðstoð til Marokkós vegna kaupa hafnar- og siglingamálayfirvalda á dýpkunarpramma, ríkisaðstoð nr. N 172/97 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Framkvæmdastjórnin hefur samþykkt ítalskan byggðastyrk til handa fyrirtækinu Fiat Auto, S.p.A., ríkisaðstoð nr. N 556/96 (sjá nánari útlistun í Stjtið. EB nr. C 302 frá 3. 10. 1997).

Auglýsing samkvæmt 3. mgr. 19. gr. reglugerðar ráðsins nr. 17/62 97/EES/43/12 um tilkynningu í máli nr. IV/35.079/F3 - Whitbread

Fyrirtækið Whitbread PLC (Whitbread) tilkynnti 24. maí 1994, í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins nr. 17⁽¹⁾, þrjá staðlaða samninga um leigu á fullbúnum opinberum vínveitingarstöðum í Breska konungsríkinu, ásamt beiðni um að mótmælum verði ekki hreyft eða staðfestingu á að samningarnir samrýmist reglugerð (EBE) nr. 1984/83⁽²⁾ eða um einstaka undanþágu samkvæmt 3. mgr. 85. gr. EB-sáttmálans, með gildistöku frá undirritun samninganna (sjá nánari upplýsingar í Stjtið. EB nr. C 294 frá 27. 9.1997).

Framkvæmdastjórnin ætlar að taka jákvæða afstöðu gagnvart þessum samningum og veita undanþágu sem hefur afturvirk áhrif samkvæmt 3. mgr. 85. gr. Áður en af því verður gefur hún þriðju aðilum sem eiga hagsmuna að gæta kost á að koma athugasemdum sínum á framfæri innan eins mánaðar frá birtingu þessarar auglýsingar í fyrrnefndum Stjtið. EB, með tilvísun til IV/35.079/F3, við:

Commission of the European Communities
Directorate-General for Competition
Directorate F
Rue de la Loi 200
B-1049 Brussel

(¹) Stjtið. EB nr. 13, 21. 2. 1962, bls. 204/62.

(²) Stjtið. EB nr. L 173, 30. 6. 1983, bls. 5.

**Tilkynning um tvö fyrirtæki um sameiginlegt verkefni
(Mál nr. IV/36.581-TD og IV/36.592-Cégétel)**

97/EES/43/13

Framkvæmdastjórninni barst 9. júlí 1997 tilkynning samkvæmt 2. og 4. gr. reglugerðar ráðsins nr. 17/62⁽¹⁾ um ýmsa samninga varðandi Telecom Developpement (TD), sem undirritaðir voru 11. apríl 1997 af Société Nationale des Chemins de fer Français (SNCF) og Cégétel.

Þann 18. júlí 1997 barst framkvæmdastjórninni önnur tilkynning um ýmsa samninga frá 14. maí 1997, þar sem Compagnie Générale des Eaux S.A. (CGE), British Telecommunications plc (BT), Mannesmann AG (Mannesmann) og SBC International Inc. (SBCI) (Cégétel-samstarfsaðilarnir) koma sér saman um framlög sín, hagsmuni og viðskiptasambönd í tengslum við Cégétel (Cégétel-samningarnir).

Þessi viðskipti tengjast stofnsetningu annarrar fjarskiptastöðvar í Frakklandi sem býður upp á alhliða þjónustu á sviði fjarskipta (sjá nánari upplýsingar í Stjtið. EB nr. C 298 frá 30. 9. 1997).

Að undangenginni forkönnun telur framkvæmdastjórnin að tilkynntir samningar geti fallið undir gildissvið reglugerðar nr. 17/62.

Framkvæmdastjórnin gefur þriðju aðilum sem eiga hagsmuna að gæta kost á að koma hugsanlegum athugasemdum sínum varðandi tilkynnta samninga á framfæri við sig. Þeir skulu geta þess sérstaklega ef í þeim eru viðskiptaleyndarmál sem falla undir þagnarskyldu.

Athugasemdir skulu hafa borist framkvæmdastjórninni eigi síðar en 20 dögum eftir þessa birtingu í Stjtið. EB nr. C 298, 30. 9. 1997. Unnt er að senda athugasemdirnar um bréfasíma (+32 2 296 7081) eða í pósti, með tilvísun til V/36.598/IV/36.592, á eftirfarandi heimilisfang:

European Commission
Directorate-General for Competition (DG IV)
Directorate C
Office 3/96
150 Avenue de Cortenberg
B-1049 Brussel

**Álit ráðgjafarnefndarinnar um samfylkingu fyrirtækja frá
41. fundi hennar 13. nóvember 1996 um fyrstu drög að ákvörðun
í máli IV/M.774 - Saint-Gobain/Wacker Chemie/NOM**

97/EES/43/14

Nefndin er sammála framkvæmdastjórninni um að tilkynnt viðskipti myndi samfylkingu fyrirtækja í skilningi 3. gr. samrunareglugerðarinnar og varði hagsmuni bandalagsins í skilningi 1. gr.

Meirihluti nefndarmanna er sammála framkvæmdastjórninni um að viðskiptin í máli nr. IV/M.774 - Saint Gobain/Wacker Chemie/NOM samrýmist ekki sameiginlega markaðinum samkvæmt 3. mgr. 8. gr. og framkvæmd EES-samningsins (sjá nánari upplýsingar í Stjtið. EB nr. C 274 frá 10. 9. 1997).

⁽¹⁾ Stjtið. EB nr. 13, 21. 2. 1962, bls. 204/62.

**Auglýst eftir umsóknum vegna uppsetningar á neti fyrir aðila að 97/EES/43/15
OPET-netinu í löndum Mið-Evrópu, innan ramma sérstöku áætlunarinnar
um rannsóknir og tækniþróun, þar með taldar tilraunir, á öðru sviði en
kjarnorku, og sérstöku áætlunarinnar um rannsóknir og tækniþróun,
þar með taldar tilraunir, á sviði samvinnu við þriðju lönd og
alþjóðastofnanir (1994-1998)**

Framkvæmdastjórn Evrópubandalaganna auglýsir eftir umsóknum til að setja upp net fyrir aðila að OPET-netinu (Organizations for the Promotion of Energy Technologies) í löndum Mið-Evrópu (FEMOPET - Fellow Members to the OPET Network) (sjá nánari upplýsingar í Stjtið. EB nr. C 298 frá 30. 9.1997).

Mappa með nákvæmum upplýsingum um hvernig staðið skuli að umsóknum og staðlaður samningur sambærilegur þeim sem verður gerður við umsækjendur sem valdir verða fást hjá framkvæmdastjórninni samkvæmt beiðni.

Umsóknum skal skilað í fjórum eintökum, undirrituðum af réttmætum fulltrúa stofnananna sem sækja um, og þær sendar með þeim hætti og á það heimilisfang sem tilgreint er í upplýsingamöppunni fyrir 8. nóvember 1997.

Allar fyrirspurnir um þessa auglýsingu um umsóknir skal merkja "FEMOPET Network" og senda á eftirfarandi heimilisfang:

European Commission
Directorate General XVII (DG XVII/D/1, Energy)
Av. Tervuren 226, 5/001
1150 Brussel
Bréfasími: +32 2 296 60 16

**Orðsending framkvæmdastjórnarinnar til aðildarríkjanna samkvæmt 97/EES/43/16
1. mgr. 93. gr. EB-sáttmálans um beitingu 92. og 93. gr. sáttmálans um
útflutningsláanatryggingu til skamms tíma**

Framkvæmdastjórnin birti orðsendingu til aðildarríkjanna samkvæmt 1. mgr. 93. gr. EB-sáttmálans um beitingu 92. og 93. gr. sáttmálans um útflutningsláanatryggingu til skamms tíma í Stjtið. EB nr. C 281 frá 17. 9. 1997.

Aðildarríkin viðhalda virkri stefnu í að styðja útflutningsiðnað sinn. Af heildaraðstoð sem aðildarríkin veittu mismunandi framleiðslugreinum á tímabilinu 1992-1994, fóru 7% til styrktar útflutningi, aðallega í formi hagstæðra kjara á útflutningslánum og útflutningsláanatryggingum (sjá nánari útlistun í fyrrnefndum Stjtið. EB).

Orðsendingin gildir í fimm ár frá 1. janúar 1998 að telja.

Reglur um upplýsingaskipti – tæknilegar reglugerðir**97/EES/43/17**

- Tilskipun 83/189/EBE frá 28. mars 1983 sem setur reglur um tilhögun upplýsingaskipta vegna tæknilegra staðla og reglugerða (Stjútíð. EB nr. L 109, 26. 4. 1983, bls. 8).
- Tilskipun 88/182/EBE frá 22. mars 1988 um breytingu á tilskipun 83/189/EBE (Stjútíð. EB nr. L 81, 26. 3. 1988, bls. 75).
- Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 94/10/EB frá 23. mars 1994 um aðra efnisbreytingu á tilskipun 83/189/EBE (Stjútíð. EB nr. L 100, 19. 4. 1994, bls. 30).

Tilkynningar um drög að tæknilegum reglugerðum sem borist hafa framkvæmdastjórninni

Tilvísun ⁽¹⁾	Titill	Lok þriggja mánaða stöðvunartímabils ⁽²⁾
97-0363-NL	Drög að úrskurði um asólitunarefni (lög um vörur)	5.11.1997
97-0398-P	Drög um viðurkenningu á reglugerð um mælifræðilegt eftirlit með jónandi geislun	5.11.1997
97-0466-NL	Drög frá dómsmálaráðherra um tilnefningu á afbrotasérfræðingum til að aðstoða sérþjónustu dómsmálaráðuneytisins (úrskurður frá 1995 um afbrotasérfræðinga í sérþjónustuna)	5.11.1997
97-0467-NL	Reglugerð um gæði og notkun lífræns áburðar í eða á jarðveg (úrskurður um gæði og notkun lífræns áburðar)	6.11.1997
97-0468-NL	Reglugerð um sýnatöku og greiningu á lífrænum áburði	6.11.1997
97-0470-NL	Breyting á lögum frá 1962 um plöntuvarnarefni	6.11.1997
97-0471-NL	Ákvæði um búnað til greiningar á útöndunarlofti og prófun á slíkum búnaði	6.11.1997
96-0472-NL	Úrskurður um breytingu á 36. gr. k í úrskurði frá 1964 um námustarfsemi og 41. gr. reglugerðar um námustarfsemi á landgrunninu	6.11.1997
97-0473-NL	Reglugerð um vog og mál - bensíndælur	6.11.1997
⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾		

Framkvæmdastjórnin vekur athygli á að samkvæmt skilmálum orðsendingar hennar frá 1. október 1986 (Stjútíð. EB nr. C 245, 1. 10. 1986, bls. 4) gerir hún ráð fyrir að ef aðildarríki samþykkir tæknilega reglugerð sem fellur undir ákvæði tilskipunar 83/189/EBE án þess að senda drögin til framkvæmdastjórnarinnar eða virða skyldubundna stöðvun, sé ekki unnt að framfylgja reglugerðinni gagnvart þriðja aðila samkvæmt skilmálum réttarkerfis hlutaðeigandi aðildarríkis. Framkvæmdastjórnin telur þar af leiðandi að málsaðilar hafi rétt til að vænta þess að dómstólar landsins neiti að koma innlendum tæknilegum reglugerðum, sem ekki hefur verið tilkynnt um eins og krafist er í lögum bandalagsins, til framkvæmda.

Upplýsingar um tilkynningarnar eru fáanlegar hjá stjórnsýsludeildum ríkjanna og hefur skrá yfir þær verið birt í Stjórnartíðindum Evrópubandalagsins nr. C 67 frá 17. 3. 1989 bls. 3 og í EES-viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópubandalagsins nr. 6 frá 4. 5. 1994, bls. 8.

⁽¹⁾ Ár – skráningarnúmer – upprunaaðildarríki.

⁽²⁾ Eindagi fyrir athugasemdir frá framkvæmdastjórninni og aðildarríkjum.

⁽³⁾ Hefðbundnar reglur um upplýsingaskipti gilda ekki um „lyfjaskrá“.

⁽⁴⁾ Ekkert stöðvunartímabil þar sem framkvæmdastjórnin hefur samþykkt ástæður fyrir aðkallandi samþykki.

⁽⁵⁾ Ekkert stöðvunartímabil vegna skatta- eða fjármálaráðstafana; sbr. 3. lið 9. mgr. 1. gr. í tilskipun 94/10/EB.